

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 11128

KAYLEKHDIKE VOKHN

Izi Kharik

•

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER

AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

איזי כאריק

קיי לעכדיקע וואָכנ

מעלוכע-פארלאג
פון וויסרוסלאנד
יידסעקטער
מינסק 1932

רעאקטער—אלטמאן
טעכרעאקטער—קארפין אַוויטש

הילע—פון קינסטלער מ. אקסעלרָגֶר

דרוקערין א. נ. טטאלינ

בלאזליטבעל 3046.

שיראזש 3000.

מאָשט. 2438.

ק"ל עכד'קע וו'א'כ'נ

צו' א'א'א' (א'א'א'א'א')

א'א'א' א'א'א' א'א'א' א'א'א'
א'א'א' א'א'א' א'א'א' א'א'א'

א'א'א' א'א'א' א'א'א' א'א'א'
א'א'א' א'א'א' א'א'א' א'א'א'

צווייטע וואכטע.

דריטע וואכטע.

גייט א מאכנע

נאָכ א מאכנע.

אלע-אלע-אלע-אל

אלע גייענ צום אוראל.

סי'גייט דער פלייציקער אמבאל,

סי'גייט דער גרינזער קאמיסאר,

סי'גייט דער יונגער בריגאדיר,

סי'גייט דער רויטער קאמאנדיר.

אלע מיר און אלע מיר:

איינ פארגלויבטער בריגאדיר.

סי'גייט אהער סוראכאני,

סי'גייט אהער באלאכאני,

סי'גייט אהער בינאגאדי,

ביכי-עיבאט און סאבונטשי.

אלע-אלע-אלע: — הי!

אלע-אלע-אלע: — מי!

אלע-אל און אלע-אל

אלע גייענ צום אוראל.

סי'גייט דער פערס מיט צימרינג-הויט.

ס'גייט דער טיורק, געזונט ווי ברויט,
 ס'גייט דער רוס, און דער גרוזינ,
 און דער מייסטער פון בערלין,
 און דער גארבער פון סמארגאן,
 די גארבארעס,
 די מאליארעס,
 מאַטאַריסטן,
 טראקטאָריסטן,
 און די שטרענגע מעטאליסטן
 אלע-אלע קומען אָן.
 אלע-אלע-אלע: — בויט!
 און, ווי כנא מעשווגע-רויט,
 ראנגלט זיך די זורנע.
 זורנע-טארע-טארע-טארע-טארע-
 זורנע-טארע-קאמאנטשא.
 און די טרויבנ-די טראַמבאָנען
 פלאַטערן, ווי בונטע פּאָנען,
 העכער פון אַרקעסטער.

האָט די פידל הויכ דאָס קעפעלע פארהויבן:
 — פּיין. פּיין.
 האָט די פידל זיך דאָס קעפעלע פארבויגן:
 — פּיין. פּיין.
 פידל-פּיין.
 פידל-פּיין.
 — מיר וועלן אלע בויער זיין.

1

מאָכנ...

- מאָנטיק־דינסטיק־מיטוואַך־דאָנערשטיק און פרייטיק, —
 אלע טעג פארברידערטע און אלע טעג באפרומטע.
 קיילעכדיקע מונטער־טעג, ווי בריגאדירנ גייען,
 אינ בוינג־בוי, אינ יאָנטעו־בוי — א ליכטיקער קאָנווייער.
 מיר וועלן באלד ארויסגיין דאָ אינמיטן פון א מאָנטיק,
 פרייען זיך מיט אלעמען אינ שטענדיקייט פון יאָנטעו.
 מיר וועלן זיך ארומקוקן: קיין שאכעס און קיין זונטיק —
 אלע טעג פולבלוטיקע און האַפערדיק־געזונטע.
 עס וועלן טעג פארמאָגן דאָ אפּ שענסטער פון פלאַנעטן —
 מעכטיקייט פון מוסקולן און הערצער פון פּאָעטן...

1 —

פון אוראלט ביז אוראלט אן אייביקער מאַך
 עסט זיך אריין אינ די הימלען.
 דאָס לעבן — איין לאנגע פארומערטע וואַך:
 שווייגעניש. שטומעניש. שימל.

קוקט דורך די האַריקע כמארעס די זון,
 קען זי די ערד ניט פארטרעָגן, —
 ס'ווערט אזוי הויל און ניטהיימלעך דערפון,
 נעמען די כניעס דאן קלאָגן.

זיי רעווען, זיי ריטשען אפ זייער געביינ,
מיט ווארעמע מילךער זיי טאפן...
הערנער-געפלעכט. צעעפנטע ציינ.
טומפיקע שווערקייט פון לאפעס.

פליעסקעט אינ וואסער דער זילבערנער העכט,
פרייט זיכ דער גילדענער שליינע.
און דאָרשטיקע יעגער נאָכ בלוט און געפעכט
גייען ארום דאָ פארטצעט...

דער פישער פארווארפט דאָ זיינ הארבסטיקע נעצ,
בא וועלפישע גריבער-דער יעגער.
און יעדערער גרייט דאָ אינ מאַכיקער נעצ
די הארטע, צעוואקסענע נעגל.

דאָ כאָלעמט זיכ יעדן זער רויכ פון בלוט,
די נעולעכער שמעקן אינ גלוסטונג.
די גאנצענע ערד ליגט פארהראזניעט אינ ברוד
און אָטעמט מיט ליידיקער פוסטקע...

עס יאָגן זיכ אומ נאָר צעבייזערטע וועלפ,
און מענטשן פארטשאטעטע לוגן...
און ס'לייגט זיכ דער הימל אוי, ווי א פעלצ.
הונגער. געוואָי. און מעשוגע.

ליגט ערגעצ פארוואָרפן א שטרייענע דאָרפ,
אינ שיטערע שינדלעכ-א שטעטל.
די גאנצענע וועלט איז באוואקסן מיט טאָרפ,
וועט קיינער ניט קענען שוין רעטן...

ס'איז ערגעצ אינ הימלענ פאראנענ א גראפ,
אונ ערגעצ—א גוזיר אונ א טראָרע.
נאָר מיר זײַנענ עלנט, אונ מיר זײַנענ שלאָפ,
אונ מיר זײַנענ—גאַרנישט—מיט—גאַרנישט.

ווי וואַרעמע מאַכנ דאָ הויערט דער שלאָפ,
ווי אייביקע טאַרפנ—דער דאלעס.
שטעטלעכ פארמאָג א טכורענעמ ראָוו,
דערפלעכ—א פלאקסענעמ גאלעכ.

2 ———

האַראוו:—שאבעס—איז העכסטע נעשאַמע—יעסוירע,
זײַדענער פלאטער פונ ווייסע מאלאָכים.
אונ זונטיק—ער יושעט, ווי ס'יושענ כאזירימ,
געפרעסנ, געזויפנ אונ—אַנגעמאלאָכעט,
אַי, אונדזער שאבעס,
אי, אונדזער שאבעס.

האגאלעכ:—זונטיק—איז גאַלדענער טריפ פונ איקאָנעס,
וואַרעמער ווירעכ פונ פאניקאדילעס.
פריער—אינ קלויסטער, דערנאָכ דער האַרמאָניק
דורכ טענצ אונ דורכ פרייד אונ ביז בענקשאפטנ שטילע,
אַי, אונדזער זונטיק,
אי, אונדזער זונטיק.

— שאבעס—א ווייסער מיט פעדעמלעכ בלויע.
— זונטיק—א בונטער מיט רויטע קוטאסנ.

— זונטיק? ס'איז גאָרנישט. כאמוירים און גאָזמ.
— שאבעס? ס'איז גאָרנישט. פארכאטע און בלאסע.

— אייער שאבעס,

— אייער שאבעס—

שטויב. אש.

שיידימ. מייסימ. מעכאשייפעס.

א שאבאש.

א שאבאש!

— היי, היי, היי,

א ייִד איז ניט קיינ גאָזי.

שיקער איז ער,

טרינקענ מיז ער...

— טפוי!

— טפוי!

3 —

אָווא!— פונ דער ערד ביז די הויכנ.

אוּווא!— פונ די הויכנ ביז—דאָ.

עס נידערט די גאָלדענע שאָ,

ווערט אלץ מיט שאבעס פארצייכנט.

דאָרט, הינטער הימלשנ פאס,

קלייבנ זיכ פויגעלעכ־טפילעס.

און ס'גרייט זיכ א צנוע, א שטילע

די מאלקע פונ שאבעס צו גאסט.

פאמעלעכ. פאמעלעכ. פאמעלעכ.
אפ טרעפלעכ פון פארמעט זי נידערט.
אונ סטייעס מאלאכימלעכ העלע
זינגען פארצוקערטע לידער.

ס'טריפן די הימלען מיט זיסקייט,
מיט איידלקייט, מיט סיראדאָי.
אונ ס'באהאלט זיינע קרעמערשע שליסלעכ
דער יידישער גאַט—אדוינאָי.

שליסט מען שויג אונטן די קראָמען,
מע טוט אָן די שלעסער פארבענקט.
געלויבט איז זיינ הייליקער נאָמען,
וואָס דו האָסט אונדז שאבעס געשענקט.

שאבעס, אָ, ווארעמער בוימל,
וואָס פליסט אין א רויקער טייכ.
דו טויוולסט די יידן איניינעם—
ברידער—סיי אָרעם, סיי רייכ...

דער בליינער גרויל פון יארידן
צעגייט אין דעם הייליקן אייל...
אוי, גוט וואָס דו האָסט אונדז פאר יידן
אָט דאָ אפ דער וועלט אויסדערוויילט...

דו גיסט אונדז א וואַכ אפ געטומל,
שאבעס—אפ טיינעג אונ רן.
מיר זיינען איין הייליקע אומע
אונ אונדזער דערלייוער ביסטו.

גענייזעט, געוויינ און פארדראָסן
ווערן מיט שאלוע פארוועבט...

רויקער.

— שאבעס —

שאבאָסן

שפרייט זיך אפ יידישע קעפ...—

— אטאָבעכארטאָנו— מיר די אויסדערוויילטע —

שטענדיק אינ די שולן, ווכניעסדיקער ווילטאָג,

אז ווו איז נאָך א פאָלק אזא א הייליקע פאראנען,
גאָטעניו, „אל קנאָ, אל רחום וחנון“.

— שיק אונדו צו כעיונע אזויפיל און אזויפיל —

זונטיק וועלן גאָים שיקערן און זויפן.

קענען זיי נאָר טרינקען, שלאָגן זיך און הוילען.

האלעל-האלעלויע, האלעל-האלעלויע.

זיי זיינען כאמוירימ אועלכע און אזוינע

און מיר זיינען, לעהאוודל, הייליקע און ריינע...—

ווייל —

אז א ייד גייט אין בעסמעררעש אריין,

אינ בעסמעררעש אריין,

אינ בעסמעררעש אריין,

פארדעקסטו אונרו מיט דיין הייליקער שיין,
מיט דיין הייליקער שיין,
מיט דיין הייליקער שיין,

היי, היי, היי,

א ייד איז גיט קיין גאָי, —

הייליק איז ער,

האנדלען מיו ער

4

ווקסיק און ברייט איז די שטוב בא רעב־כעזקל פונ גאָמבינ.
ווקסיק געבויט און פארלייגט אפ א פעסטנ פונדאמענט.
די טירנ־פארהויבנ. די שויבנ־געשניערט. די מעבל־אינ סאמעט.
שפאנט ער ארום, אָט דער כעזקל, מיט זעטיקער רו אפ דער גאָמבע.

פונ מיירעו געקומענ. איצט מאכט ער פאוואָליע האוודאָלע.
וועיטענ לעכאָ מיטאל האשאָמאָימ אומישמאניי האָאָרעצ — — —
די שפייכלערס באלאָדנ מיט פלאַקסנ, מיט ווייצנ, מיט קאָרנ
און ס'כראָמשקענ דעם גאָלדענעם האָבער די פערד אינ סטאדאָלע.

עס ווארטנ די בעהיימעט אפ מעלקנ אינ ווארעמע שטאלנ
און טרייסלענ געראַטנ מיט פולע און ווארעמע אייטער.
ציענ זיכ וועגנ פונ שטעטלעכ און דערפעלעכ ווייטע,
שטראָמענ אהערצו און בלייבנ צעטראָטנ דאָ אלע...

אימ ברענגענ די דערפער די ערשטלינגענטוועעס צופירנ.
נאָכ ריילעכע קערנער אינ פליין און אינ הונגער געדראָשנ.

און שטעטעלעך שיקן דעם לעצטן, פארבלוטיקטן גראָשן,
זינגט ער פאוואָליע:—אל־טיראָ, אל־טיראָ, אל־טיראָ!...

די פליטן צעלָאָזן, שווימען זיי איצטער קיין דאנציק.
און דאָרמישע יונגען אפ טייכנ באזינגען-באוויינען די דאָליע.
אָט, שפאנט ער. אָט, גייט ער. אָט, זיצט ער. פאוואָליע. פאוואָליע.
און ס'דאכט: דער ריבוינעשעלילע אפילע געהערט אימ אינגאנצן...

אי, גוט איז. אי, וויל איז. איצט נעמט ער אביסעלע מאשקע—
— לעכאימ, לעכאימ, און לעבן זאָל ווערן נאָך לייכטער.
קומען אלמאָנעס און ברענגען געשייערטע מעשענע לייכטער.
— נאט אייך, רעב־כעזקל, ניטאָ שוין קיין בעסערער מאשקן...

ברענגען די שוסטער מאשקאָנעס און בעטן אנטלעיען אפ רימען.
קומען די שניידער און ברענגען די קעפלעך פון זינגער־מאשינעס.
— אי, גאָטעניר־זיסער, איך גיב דיניע אָרעמע יידן פארדינען,
מיר זיינען מיט מיצועס פארפולט, ווי מיט יאָדרעס פארפולט איז דער
רימוין...

אי, גוט איז. אי, וויל איז. איצט נעמט ער א צווייטן לעכאימ.
— הערטט, רעב־יעכעזקל, מיר וועלן דערלעבן, דערהארן!
אָט, טרינקט ער. אָט, זיצט ער. אָט, שפאנט ער. א ווארע א ווארע!
און ס'שטראָמט אין די גלידער א שיקערער, פריילעכער פייער.

— היי, יידן, היי, גאָימ, קאבצאָנימ־דאלפאָנימ־עווינימ,
נאט אייך און טרינקט פאר מיינ קאָוועד א שטארקן לעכיימ!
וואָס וואָלט איר געטאָן, ווען איך וואָלט אייך ניט וועלן אנטלעיען?
איר וואָלט, ווי די קלאָוים צעפייגערט—איר אלע אועלכע־אוינע.

ליגן אפ טישן—טאלייסיים, כאליאוועס און גאָדדענע צלאָמיט.
בערדיקע פעלצן, טורדוטן און שטיקער פון טומע...
האַט רעב-כעזקל באפוילן דער רעבע זאָל קומען,
איז דער רעבע געקומען פֿרום, ווי אַן אָמיין.

איז געקומען דער גאבע, דער כאזן, דער שאמעש:
— רעב-כעזקל, גוט-וואָך אייך, רעב-כעזקל—יעכעזקל!
האַט מען צעזעצט זיך בא טישן געוועקסטע
נאַכאמאָל פראווען דעם אוינעג שעל-שאבעס.

האַבן זיי צעזעצט זיך אלע בא די טישן
און האָבן זיך גענומען פאר די פליישן און די פישן
— אי, טשירי-בימ-באָם,
— אי, טשירי-בימ-באָם!

האַבן זיי געטרונקען פון דער הייליקער פלייאשקע,
לעבן זאָל, אי, לעבן זאָל, אי, לעבן זאָל די מאשקע.
— אי, טשירי-בימ-באָם,
— אי, טשירי-בימ-באָם!

און זינען זיי אלע בעגילופנדיק געוואָרן,
האַבן זיי געשיקט נאָך די פריילעכע קלעזומאָריים.

זינען די קלעזומאָרימלעך
געקומען מיטאמאָל.
פידל-פלייט,
צימבל-באָס,
פידל-פלייט און פּיפּיאָל.

האַבן זיי צעשטעלט זיך אלע בא דער טיר.
זיי ווילן מעסאמיעכ זיין דעם רעבן און דעם גוזיר.

— העפקער-הויל און העפקער-אָרעם,
מיר, די פריילעכע קלעזמאָרימ,
וואָס זשע זאָלן שפילן אייך?
עפשער שפילן אייך אַ פריילעכס?
עפשער שפילן אייך א וואָלעכ?
עפשער שפילן א „סטראדאניע“,
וואָס זאָל ריידן, ווי א טייכ?

— שפיל, קאפעליע,
שפיל, קאפעליע,
פונעם דיל און ביז דער סטעליע,
שפיל, שפיל,
ווייל רעב-כעזקל נאכעס וויל,
ווייל דער רעבע כעדווע וויל.
— שפיל,
— שפיל!

האָבן די קלעזמאָרימ זיך פארנומען מיטאמאָל—
זינען זיך די סמיטשיקעס פארגאנגען אזוי זיס,
דער באס האָט אָנגעהויבן טרעטן אפ די פיס
און ס'פלאטערן שוין פייגעלעך אין דינעם פּייפּאָל.

— יאַשקע—אפ דער פידל,
בערל—אפ דער פלייט.
מיר זינען אלע יידן
פארברידערט און פארדרייט.
מיר בלייבן שטענדיק יידן
אפילע נאָכט טויט,
טאָר מען ניט צערייסן
אונדזער גאָלדן-קייט.

האַט דער רעבע פארצויגן א הייליקן ניגון:

א לויב צו געצעלטן פון „שם“,
 א לויב צו די קינדער פון „שם“,
 מיר נאָר, אוי, מיר נאָר אליין
 קענען די טוירע פארשטיין
 און שווימען אין געטלעכע טהאַמ.

— אי, טשירי־באַמ,

— אי, טשירי־באַמ!

א כארפע—צו קינדער פון „חם“,
 א שאנדע צו קינדער פון „חם“,
 זיי לעבן פארטעמפט און פארגרעכט,
 שטענדיק אין גאשמיעס געלעכט,
 זיי אלע, די קינדער פון סדאַמ.

— אי, טשירי־באַמ,

— אי, טשירי־באַמ,

באַמ,

באַמ!

קלינג־לינג־גאלעכ!

גלויבט—לויבט—א—א—לע!

גלעקער—קלינגען,

גלעקער—קלאָנג.

גלאַק,

גלאַק!

מאָרגן—כאָגע.

מאָרגן—כאָגע.

כאָג—

כאָג!

— אייער שאבעס, אייער שאבעס—

שטויב! אש-ש-ש—

— שיידים-מייסיד-מעכאשייפעס—

א שאבאש,

א שאבא-א-ש.

אלע, אלע, אלע, אלע,

גלויבט אינ גאָט און גלויבט אינ גאלעכ!

גאָט!

און דער גלאַק, דער וואַגיק-העכסטער,

— ברומט און וויגט זיך ברומט און קרעכצעט—

באָכ!

Bor!

און דער מיטעלער, דער דינער

פעט פארכליאָבעט זיך אינ סינע!

זשיד—און זשיד—און כאלאמיד-ד-ד

זשיד—און זשיד—און כאלאמיד-ד-ד.

און דער יונגיקער, דער דינסטער,

רייצט זיך פריילעך אינדערפינצטער:

דינ,

דינ,

דינ,

דינ!

... סוויאטאָהאָ דוכא! און—אמינ—נ—נ—

— — — אינמיטן דערין — — —

א קופערנער, קרעפטיקער, הילכיקער דזין,
א פריילעכער קלאפן פון פערדישע פיס,
א געלויפֿן—

א געלאפֿן.

די טיר האָט זיך פֿלוצלונג געגעבן א ריס—
אריין איז דער קאָניוכ פֿון גראפֿ.
— פֿאנ־כאַצקעל, צום יאסנע־וועלמאָזשנעם—געשווינד!

אינ שטוב האָט א בראַך געטאָן פֿלוצלונג א ווינט...
דער ראָוו איז געבליבן אינ יארמלקע שטיין,
די גאנצע פֿאמאליע—ניט־יאָ און ניט־ניין,
דעם כסידישן ניגון האלט שטום אינ די ציינ...

— א־יא־יא־י, א־יא־יא־י, לאָמיר אלע אוועק—
רעב־כעזקל דארפֿ לאָזן זיך גיכער אינ וועג.

א־יא־יא־י, א־יא־יא־י, זאָל מאצליעכ אימ זיין.
איז יעכעזקל אינ טכוירענעם פוטער אריין,

דעם קאָלנער פֿארהייבן, די האלדז זיך פֿארשטעלט,
א טאפֿ געטאָן רוֿיק דעם בוועם מיט געלט,
מיט וועקסלעכ, שטאריסקעס, פֿאפירן און—נאָכ—
א זאָג געטאָן פֿריילעכ: מיט מאזל די וואָכ!

אינ דעם שליטן אריין, די פיס זיך פֿארדעקט,
און ברייטלעך געלאָזן אינ גרעפישן וועג.

א כוטער.

א פולווארק.

א פולווארק.

א כוטער.

דער וועג איז א וועג און דער גראפ איז א גוטער.

יעכעזקל פארדרייט זיך נאָך טיפער אין פוטער.

א כוטער.

א כוטער.

א כוטער.

א כוטער.

קארניזן.

באלקאָנען.

א טיר אפ א טיר.

באמ גראפ איז פאראן נאָך א קלאָרער סארטיר.

א בילד. אפן בילד--א שער אין א שמייכל:

— „באל פּעאזיר מעכאקע אלייכעם“.

א פינטשער. דעם קאָפּ אפּ די לאפעס פארלייגט,

קוקט מיט א קאלטער פארגלעזערטער אויג...

איז יעכעזקל געבליגן אין טכזירענעם פעלצ.

— אי, סארא היצ. אי, סארא קעלט...

האָט ער אין פוטער זיך דיקער פארדרייט,

בא די קרישטאָלענע טירן ער שטייט.

ער שטייט? נו, איז גוט. זאָל ער שטיינ. זאָל ער שטיינ.

דער גראפ וועט אהערצו באלד קומען צוגיין.

יעכעזקל, האנאָגיר, האמפורסעם, האגוויר,
דער גראפ איז פארנומען פון יענער זייט טיר...

דער גראפ איז— א גראפ, וועט עס דויערן לאנג...
דייק. קיין פיפס, און קיין קרעכצ, און קיין קלאנג...

האַט יעכעזקל געווארט און שויג מער ניט געקענט.—
עס שרעקן די גרעפישע, מירמלנע ווענט.

עס היילט און עס גרילט איג דער רן פון דער נאכט.
האַט ער די אויגן פאוואָליע פארמאכט...

בעלאכאש פארענדיקט וועיטן לעכאָ — — —

איכ לאכ,

אוי, איכ פלאצ,

אוי, איכ שטארב — — —

כאָ-כאָ-כאָ!

א קרישטאָלענע טיר,

א פאיאנסאָווע טיר

פירט פון די זאלן צום קלאָרן סארטיר.

ער שטייט? נו, איז גוט. זאָל ער שטיין. זאָל ער שטיין.
דער גראפ וועט, מיסטאָמע, באלד קומען צוגיין.

||

ווינענדיקע ווייקנ זיכ...

1 ———

ליגט א געגנט דאָ פארלאָרן, גאָרע וועלט איז דאָ פארהאקט.
אלטע טראקטן, טיפע באָרן און א יונגיקער סאָטניאק.
פוילע פּוילאָקעס, וויסע פלייטן און א בענקשאפט נאָכ א שטאָט...
דרייט א וועג און גייט-פארדרייט זיך, און קיינ וועג איז שוין ניטאָ.
קויטיק-כליופיק. קויטיק-כליופיק. כלאַמ. שלעפּ. כלים.
ווידער טראקטן. טאָפעט-טופעט. רעדער-סקריפּ.
כאלופעס-כאטקעלעכ צעוואָרפּן. שטרוי. קינ. פיינ.
זינקען געגנטן אין טאָרפּן.

וואָס

וועט

זיינ?

2 ———

ווינענדיקע ווייקן זיך,
ווייקן זיך די וואסערן,
די וואסערן די פוילע —
בא די פוילע ברעגעס אפ דער טייך ארעסע.

קומען ווינטן ווייען דאָ,
קומען וועלפּ און וואָיען,
ווייען-וואָיען-ווייען דאָ —
בא די פּוילע ברעגעס אפּ דער טייכ ארעסע.

וויזו זא וואראָטי—מכי די באלאָטי,
טויטע טאָרפּן פרייען דאָ,
וויסטע וועלדער ווילדעווען,
כוואליעס פארקאלייעטע,
ווינטן גרינ-פארווייעטע—
בא די פּוילע ברעגעס אפּ דער טייכ ארעסע.

ווי איינזאמ איז וויסרוסלאנד דאָ.
ווי עלנט איז וויסרוסלאנד דאָ.

אז אָרעם די כוואָבע,
און כמאריק די פאגאָדע
בא די פּוילע ברעגעס אפּ דער טייכ ארעסע,
איז ווער וועט אונדז דאָ קאָרמענען,
און ווער וועט אונדז דאָ אָנפאָיען —
בא די פּוילע ברעגעס אפּ דער טייכ ארעסע.

3 —

ווייע-וואָיע ווארעמע זשאלייקע,
עס ווינט אינ די דער פיענדער בעלארוס.
ביוואנען וועלן מיר, ווי ליקע זיכ דאָ ווייקן.
אינ דער זאָלקער, אָפּגעלאָזטער רו.

אינ ווילדער וויסטעניש דאָ זינקען טויטע וויאָרטן.
און מיט צינגא עס אָטעמט אונדזער מויל.
די ערד איז דאָ פאָרגאָסן מיט קאָראָסטע
און ס'איז די הייב ביז מײַרעוּ-פּאַס צעפּוילט.

דער גאַנצער קאַנט-א שטיק פאַרקלעפּטער קאַלטן
ניט דורכפּאָרן, ניט דורכצוגיין צופּוס.
עס האָבן אימ, אפּאָנימ, לאַנג פאַרשאָלטן:
איינ גאַט-פּערונ, דער צווייטער גאַט-ייִטוס.

ווערבעס —

קאַרליקעס און ליליפּוטן,
אייר וווקסיקער און כמאַרע-רויכ,
די ערד פאַרבאַקניעט דאָ מיט קראַנקע בלוטן
און ווילגאַשטשט רויכערט זיכ ביז וואָלקן-הייב.

ספּאַגנום פּאַשעטער, ספּאַגנום טייערער,
ספּאַגנום-לעבעדיקער-טויטער מאָך,
עס בראָדזיען אומ אפּ דיר פאַרקילטע פּייערן
און ביבערט וויינען דאָ ביז גרייזן בראָכ...

אזא קאַליעלע דאָ, אזא פאַרטײַעטקייט,
דער געגנט טרייסלעט זיכ אונטער די פּיס.
און ס'ליגט א פּויערל בא טוכלע שייטערן —
א פּולער טולופּל מיט רעומאַטיזם...

ניט מע אקערט דאָ און ניט מע בראָנעוועט.
בערן-טומפּיקייט און פּיקס-געלאפּ.

אפ פאָלעוואַנע נאָר
קומט צופאָרן ווען
מיט אַ נאליאסטרע הינט
דער יונגער גראפ.

4 ———

הונדערט וויאָרסט אינדערלענג,
הונדערט וויאָרסט אינדערברייט.
ניט פארהוליעט נאָכ אַט דעם מאיאָנטעק.
— אינ א מירמלנעם שלאָס —
א גינגאָלדענער זיל,
אפ דעם גילדערנעם זיל —
קלאָר-קרישטאָלענע בענק,
אינ דעם מירמלנעם שלאָס,
אפ דעם גילדערנעם זיל,
אפ קרישטאָלענע בענק,
איינ כוידעש אינ יאָר
קומט דער גראפ אונ ער פראוועט דאָ יאָנטעו.

פונ די בעדער, צי וואָס?
פונ די בעלער, צי וואָס?
קומט דער גראפ אָן אינ מארדערס פארקוטעט.

ווערט גלייכ דיכטיק אינ שלאָס,
ווערט גלייכ הילביק אינ שלאָס,
געטראנק אונ קרעדענצ,
אונ קלעזמאָרימ אונ טענצ,
אונ אינ גילדערנע קרענצ...

כ'וואָלט דערצײלן פֿון—דאָס,
כ'וואָלט דערצײלן פֿון—יענצ,
נאָר איך וויל ניט.
גענוג:
עס סײַ סקוטש-נע-ע-ע.

5 —

און דער גראַפ האָט זײַן קאָניוכ נאָך מערער געליבט.
ווי דעם פֿערד אינ די גילדערנע עפֿל.

הארבסט. ווען דער געגנט פֿלעגט זינקען אינ כליפֿ.
אינ ווייסן, ווייסרוטישן געפֿל,
פֿלעגט ער דעם קאָניוכ דאן רופן צו זיך,
הייסן אימ אָנטאָן סאפֿיאנאָווע שיך
און טאנצן אפֿ שפּיגל־פֿארקעטן.

דער צימבֿל פֿלעגט צימבֿלען,
די דודע פֿלעגט בעטן,
און דער קרעפֿטיקער קאָניוכ אינ איידעלע שיך
פֿלעגט טאנצן אלץ העכער-און גיכער-און גיך,
ביז אינ אויג פֿלעגט זיך מיטן מעשוּגע די ליכט
און אינ קאָפֿ פֿלעגט אימ ווערן שטאָק־פינצטער.

אוי, דער גראַפ האָט זײַן אייגענעם קאָניוכ געליבט.
נאָך מער פֿון דעם איידעלֿן פינטשער.

און פֿלוצלונג אינ הייסער צעהוליעטער שפּיל
האָט דער קאָניוכ געגעבן מעשוּנע א בריל

און א שפּיץ אפּ די ווענט, און א כראק אפּן דיל,
אז געווען איז א וויסטער ביוואָיען...

און פארטאָג, ווען דער קאנט האָט גענומען שוין גרויען,
און די נעפלעך פון נאכט ויט גערירט,
האָט מען דעם קאָניוכ אין סמאָלע פארשמירט,
האָט מען דעם קאָניוכ אפּ טאָרפּן געשלעפט
און ס'האָט זיך די פאטליע צום שטערן געקלעפט,
צו די הייסע פארלאָסענע אויגן...

און ווען ס'האָבן די טאָרפּן א מענטשן דערשפּירט,
האָבן זיי אימ מיט א ווארעמען כליפּ
לאנגזאם און רויק פארזויגן...

אַי, דער גראפּ האָט זיין קאָניוכ נאָך מערער געליבט,
ווי דעם אלטן פארציטיקן זיגער...

— ג'ו' ט!

יָאָר
טוינט נײַג הונדערט צוואנציק צוויי.
א גערײ, א געשרײ.
הונדערט קלאפטער גײט די די
צו דער בירזשע.

ארבעטער־הענט,
קרעפטיקע הענט
איב פארסמאָרערטע ארבל,
זײנע צערודערט,
ברױגע־געווענדט
און פאָרעג:
— ארבעט.

זײנע אלע זאוואָדן
פארלאָזן און לײדיק,
מיט שטילקײט באלאָדן,
מיט כורבן באלײדיקט...

און ווען ס׳זײנען צעבראָכן זאוואָדישע ווענט
און דער כורבן איב לאנד איז נאָכ גרויס,
ווי א חײב אָב א מאנ,
גײען אויס,
גײען אויס
די קרעפטיקע מוסקלען אפ הענט.

אי, דו היימ, אונדער היימ ס. ס. רעפובליק,
ס׳איז דיר ענג, ס׳איז דיר שווער נאָכ פארבלוטטיקטן קריג

דו וואָלסט וועלן ארויסגיב אנטקעגן די זיג,
און זאָגן:— „נו, שטעלט זיכ צוריק צו מאשינ.

ס'איז די ארבעט געגרייט און אן אָפּרו געגרייט,
און זאָל אייך צו זעט זיין דער פּרידלעכער ברויט.

נאָר ס'זינגען מאשינעס מיט כּורבּן פּארלייגט,
און ס'קוקט יעדע שטאָט מיט א בלוטיקער אויג...

עס רוען נאָך אויס בראָנעוויקעס פּונם שלאכט.
אונדז קומען איין כּאָלעם סירענעס באנאכט...

און ס'דאכט זיך אונדז אויס— איין דער נאכטיקער רו—
מיר הערב, ווי ס'לויפּעט דער נאפּט איב באק...

ווי ס'האקן זיך פּלאסטן איב שאכטישער טיפּ,
ווי ס'וויגן קאמבינען דעם טאָרפּ-מאסיוו,

ווי ס'גייען וואגאָנעס געלאָרן מיט ברויט,
ווי ס'וויגן זיך ריזיקע זאָמנעס איב רוט...

און יעטווירער מוסקול— צו ארבעט געווענדט —
האָט זיך איב סאָציאליזם דערקענט.

אונדזער טאָג איז שענער

פון טויזנט טאָגאס מאָרן.

סענסימאָן איז קלענער

פון קלענסטן אינזשענער.

מיר האָבן איצטער אופגעוועקט די מעכטיקסטע מאָטאָרן

אין יעטווידער שפארונקעלע אפ זעקסטל פון דער ערד.

ניטאָ שוינ מער קיין געגנט

פארורטיילט און פארקנעכטיקט.

קיין שעטעכע פארוואלגערטע

אין ליידיקייט פון גרוי.

מיר האָבן זיי מיט זיכערקייט צעפלענערט און בארעכנט

אופגעוועקט. דערהייבן זיי. און אָנגעזאָגט זיי:

— בוי!

ניטאָ קיין סאמאָיעדן, קיין געגנט —

פון סארטן,

פון בולבענע וויסרוסן,

פון וואַנציקן כאכאָל.

דרימלענדיקע רייכקייטן, טיפּ אין דרערד פארשפארטע,

הערן איצט דאָס אָנגרימפּן פון וואכנדיקן שטאָל...

דנעפֿר־טראקטאָרבויענ —
לעגענדעס אינ פארמעסטונג,
שטאַל־מאגניטאָגאַרסקנ —
אינ רושיקייט פונ גרינס.
אונ טויזנטער זאגעסנ,
אונ טויזנטער טשעגרעסנ
האַבנ מיר ביז הימלענ איינגעשפאנט אינ דינסט.

ווערנ הענט באפרייטע אונ זערצער וועלנ וואכ זיין
פאר יעדער מינדסטנ פלאטער פונ ווייענדיקנ ווינט...
אונ אינ די העכסטע ודאָמנעט, אונ אינ די טיפסטע שאכטעס
וועלנ מיר אראָפּלאָזנ דעמ קויעכ פונ מאשינ.
וועלנ טעג פארמאָגנ דאָ אפ שענסטער פונ פלאנעטנ —
מעכטיקייט פונ מוסקולנ אונ הערצער פונ פאָעטנ...

2 —

ווי ס'שמעקט די לופט מיט זשוראווינעס,
ווי ס'וואקסט דער רויטער מוכאמאָר,
מיר וועלנ מוזנ אויסגעפינענ —
דיקנ קויעכ פונ מאשינעס,
רויטע קראפט פונ אונדזער דאָר.

אונ דאָרט, ווי ס'האָט זשפאצירט דער אייר,
ווי ס'האָט דער בער געשלעפט זיין פעל,
מיר וועלנ אופשטעלנ געטרייע
פולע לעמפעלעכ מיט פייער
אונ זיי צעשיקנ איבער וועלט...

דורך נעפלענ, האָריקע טומאנעס,
אפ די איינדיקע פּיס,
יאָגט אייך, סלופעט, גרינג-צעשפּאנטע,
ווייל אינ אייך איז אויך פּאראנענ
טיפער טרוימ פּונ טאַציאליזם.

איז טוט אייך, בויט אייך, נעמט אייך, נאט אייך,
זופ, זאוואָד, אונ טרינק, קאָלויירט,
פּונ די שאַענ-קילאָואטנ
הייבט זיך אופ די ערד א זאטע
פּונ אונדזער אייגנ האנט געפירט...

3 ———

וויסטעניש אפ טויטע טאָרפּ. אינ וויסטעניש צעפּוילטע הא.
אונ ס'קריכנ שטייפע עקסקאוואטערט מיט ליאפעס ברייט-צעעפּנט:
— האמט

פּונווייטנ—שלאנק, די קעפ פּארהייבנ, יונגע בושעלעס צעשטעלט,
פּונאַענטנ—אינ שטאַל געקאוועט עסנ זיי די פּוילע פעלד.

ניט קיינ בושעלעס די קעפּעלעכ פּארגראָבנ טיפּ אינ טאָרפּ —
עקסקאוואטערנ אינ שטאַלענעמ,
אינ שטאַלעבנ וואָרפּ,
די ווילדע וויסטעניש
צעפּרעטנ אונ צעפּאטערנ.

א דריי דעמ בלאַק—צעיאָגנ זיך קאנאטנ
אונ ס'טראַגט זייג קאָפּ א יונגער עקסקאוואטער,

ער ווארפט זײַן קאָפּ
 פארשיקערט
 און פארליבט
 אפ טאָרפּ,
 אפ מאַכ און —
 כליופענדיק־אונ־כלײַפּ
 א פּוֹלֵן מויל מיט טאָרפּ אָנגענומען,
 א פּוֹלֵן מויל מיט אוראלט אויסגעשפּײַט...
 און דער אלטער אײַנגעוויגטער אומעט
 גוואַלדעוועט אפּ ראַכוועסן פּונ צײַט...

4 —

האָט מיקאָלע דער ברייטער און וווקטיקער יונג
 אינ שטייפּ אָנגעצויגענער מײַקע
 פּונ עקסקאוואטער געגעבן א הילכיקן שפּרונג,
 אז אינ ברוסט האָט געוועבן אַן אייקע.

ער האָט זיכ צום גראָבן געגעבן א וואָרפּ
 און געבליבן א ווײַלע פארשטיינערט —
 דער עקסקאוואטער פארמורזעט אינ פליסיקן טאָרפּ
 האלט א סקעלעט אינ די צײַנער.

האָט אונטער די פּיאטעט געבראָטן די ערד
 און ס׳האָט אימ געהילכטן אינ די שלײַפּן,
 און ער האָט זיכ צעשריען: — אײַ, בראטצי, אהער!
 זײַנען אַלע געקומען צולויפּן.

האַט איינער געטראכט אז א דינעם דיסקאנט,
און האָט די פארטראכטיגט צעריסן:
— אמאָל איז געוועזן א קאַניוכ באַם פאַן,
האַט מען אימ דאָדערט פאַרשמיטן.

האַט דער צווייטער א מאַכ געטאַן שטיל מיט דער האַנט:
— ער איז דאָך נאָך גאַנץ און פאַרבראַנדעט,
געוויס מוז דאָס זײַן גאָר אזא פאַרטיזאַן,
וואָס האָט אינ די טאָרפן פאַרבלאַנדזעט.

האַט מען די רידלען ביז ווייטיק פאַרשטיקט
און געבויגט די קעפּ די קודלעטע...
האַט מיקאַלע געזאָגט און באַרויקט די שטימ:
— מע האָט דאָ דערהאַרגעט מיין טאַטן.

צוערשט איז די שטילקייט א דינע געווען,
דערנאָך—אזא דיקע און האַרבע.
האַבן פּלוצלונג בריגאדעס זיך ווידער דערקענט,
זיי האָבן דערפילט, אז זיי האָבן נאָך הענט
און זײַנען אוועק צו דער אַרבעט.

דער עקסאָואַטער:—פרעס!
דער עקסאָואַטער:—ביס!
און יעדע סקיבע טאָרפ
איז וואַרעם, פעט און זיס.

— און יעדער ביסן טאָרפ
אינ וויסטענישן רייכ.
— דער טאָרפ—א פוילע פעל—
מוז ווערן זאַט און רייפ.

מיט גאָר זײַן גאנצער גוטס
זיך געבן הייך א ריט.
דער עקסקאוואטער:—פרעס!
דער עקסקאוואטער:—ביס!

5 —————

גאנצע דריי יאָר האָט די בויונג געדויערט.
וויסרוטישער טרויער
— אינ ציגל פארמויערט —
סטאלינסטאנ.

אפ טאָרפן צעפּוילטע, אפּ ברוינע, אפּ גרינע
אינ פלינקע טורבינעס
— וועט כּיעס געפּינען —
סטאלינסטאנ.

דורך דיקע געפּלעכטן פּונ אָדערנ־דראָטן
וועט אוראלטע בלאָטע
— איצט אויפּגיין געראַטן —
אינ סטאלינסטאנ.

6 —————

טאָרפ־דאָס איז ברויט, נעמ צעשנייד אימ אונ עס.
טאָרפ־דאָס איז קויעכ אינ מוסקלען פארפרעסט.
טאָרפ־דאָס איז בלוט אינ מאשינעס-קאָנטראַקט.
טאָרפ־דאָס איז יוגנט, וואָס הוליעט געשמאק.
טאָרפ־איז מיינ טאטנס א פּלעמ אינ דער באַק.

— ... און איצטער אפ טאַרפ!—האַט געזאָגט די פארטיי—
איצט מאַביליזיר זיכ אפ טאַרפן און—גיי.

— גיי, ווײַל עס הונגערט אָן טאַרפ די פאבריק.
— גיי, ווײַל עס האָט דיכ די בויונג געשיקט.
— גיי, און פארקרעמפעווע זיכ, באַלשעוויק.
— גוט!—האַט געענטפערט פאבריק נאָכ פאבריק.

7 —

לעצטע באלאָדענע, שוויסיקע שאַ.
ס'האַט דער הודאָק זיכ צעפאַכעט אינ לופט.
ס'האַט פיניע דערפילט, ווי עס נאָיעט דער גופ,
און איינליק געקומען צו זיכ אינ ביוראָ.

מע האָט די באראטונג מיט טעמפג געפירט,
ווײַל ליידיקע צײַט איז בא קיינעם ניטאַ.
א כאווער האָט קורצ די ביוראָ אינפאַרמירט —
שיקן א גוטן פארטייער אפ טאַרפ.

— פיניענ!

— איכ פאַר!

— אז מיר זאָגן ניט:—ניין.

דערנאָכ, ווען מע איז שוין געגאנגען אהיים,
איז פיניע געבליבן צעטומלט אינ גאס,
אזוי ווי ער וואָלט זיכ אָן עפעס דערמאָנט.
דערנאָכ האָט זיכ ווארעם געהוידעט זײַן באס:
— כײַבן דאָכ מיט בלאַטעס פון לאנג שוין באקאָנט.

ער איז פון דער וואכטע געקומען צוגיינ.
די ברודיקע נעגל געוואשן ביו ריינ.
געגעסן. געלייענט. און מער ניט געקענט,
און שטיל זיך פארטראכט אפ די קופערנע הענט.

זיצט ער שטיל באמ הארטנ טיש.
די גאנצע ראכוועט—אָפּן.
איב קאָפּ איז העל און אופגעמישט
און ס'וויילט זיך גאַרויט שלאָפּן.

„איז גוט אזוי אינמיטן נאכט,
ווען הייזלעך לייגן שוין פארמאטערט,
ארויסגיין שטיל, ארויסגיין שארף
איב אלטע אומרויקע שמאטעס.

זיך לאָזן לויפן גיכ-אונ-גיכ,
א געסל נאָך א געסל.
און אַט-ביזטו, און אַט” — — —

ט'איז פיניע אומגעריכט
ווי אויסגעוואקסן גרעסער.

ער האָט א שטעל געטאָגן דעם שטול,
א מעסט געטאָגן די דילן.
— וואָס זשע האָסטו זיך צעדולט,
פינקעלע-ווערוזילע?

איז ער געבליבן בא זעם טיש
און אויסגעברומט א ניגן.
נאָר זיינ יאטל לייכט און פריש
טשוכעט זיך איב וויגל.

זײַן יאטעלע שלאַפּט אין געפלאַכטענער וויג,
א פיצעלע האנט הענגט פאוואָליע אראָפּ.
אונ ס'דוכט—צו זײַן קינדערשנ, פּוּכיקן קאַפּ
האַט זיכ דאָס קישעלע ווייכ צוגעדריקט...

— יאטעלע, דיר איז שוין אָפּן אונ ברייט,
דיכ האָט שוין קיינער אין האט ניט פארפרעסט.
יאטעלע, וואקסט אפ דעם גינציקן קעסט,
וואָס האָט אונדזער לאנד דיר מיט ליבע פארגרייט.

— יאטעלע-יאט, דו געבענטשטער בענקארט!
ס'האַט פיניע געוואָלט אימ א נעם טאָג פונ וויג!
אונ האָט זיכ פארכאפט.
אזעק אפ צוריק.
געלייענט.
— אונ איצט
ניט פארשטאנען אין בלאט...

ער האָט ניט געוויסט, צי דאָס האָט זיכ געדאכט,
צי ס'האַט זיכ מעוולוול געכאַלעמט באנאכט,
נאָר ס'האַט אזא דינער עלעקטרישער שטראַם
גענאפט אונ געיאָמערט בא אימ אפּן דאכ...
ער האָט ניט געקענט היינט דערשלאָפּן די נאכט,
אונ איז אינדערפרי שוין געווען אין רייקאָמ.

IV

דו פילסט,
וואס ס'וועט זיין..

ווען ס'איז געקומען אהער די בריגאדע, איז די לאגע געוועזן אזא.
עס וואקלט און וויגט זיך דער אָנוויקס פון טאַרפענעם קרומען זיגואג.

סעזאָניקעס קומען אהערצו מיט שווערן, פארמאטערטן בלוט.
שטעלן זיך אויס אין קאריערן און גייען דאָ אָפּעט מיט מוט.

עס ווערן די הערצער פארוואקסן אין גראָבע, באליידיקטע פעל
און ס'ניכעוועט עלנט די ארבעט אין יעדער צעשטויבטער ארטעל.

אין פייכטע, צעווייקטע באכילעס שטייט מען א טאָג אין קאריער.
עס הענגען די האַריקע הימלען. עס רוקט זיך די זון, ווי א בער.

עס קלעפן זיך שווייסיקע העמדער. א דאָרשטיקייט ליגט אפן צונג.
— וואסער, אביסעלע וואסער, א קאלטן קרישטאָלענעם שלונג.

טרינקט מען פון טאַרפענע בלאָטעס. זופט מען פון זויערן זומפ.
— אין דער צעמאמעטער מאמען! אין דעם געפייגערטן זונ!

— געכני וואָלט דער גוטער דירעקטער פארגרייטן כאָטש וואסער
א קוואַרט.
און ס'וואקסט די פארביטערטע שווערקייט, ווי דער בלוטיקער שוואַמ-
מוכאמאָר.

עס ווערן באליידיקט די רידלעך אינ פּעסטע באליידיקטע הענט
און ס'לעשן זיך גאַלדענע ציפער פון דעם געגארטן פּראָצענט...

2

פון ליקווירטע פּוּלחארקעס, פון כוּטערישן גוטס
צווישן די טעזאַניקעס פּאַרקריכט דער באַלעגוף.

ער גייט ארום פּאַרטייעט דאָ. ער האלט פּאַרשפּאַרט דעם צוּנג.
און כּאַוועט אויס א בלוטיקן און אומגעריכטן שפּרוּנג.

א שליידער טאָנ! א וואַלגער טאָנ! א זעצ טאָנ אָן דער ערד!
ער זאָגט גאַרניט. ער שטערט גאַרניט. ער גייט ארום און הערט.

ווען עפעס גיט א ריס זיך דאָ און עפעס שטעלט זיך אָפּ,
שווינגדיק און שמייכלענדיק הויבט ער אופ דעם קאָפּ.

ער זאָגט גאַרניט. ער שטערט גאַרניט. ער שמייכלט נאָר געהיימ:
— ברידערלעך-טעזאַניקעס, נאָמיר גיין אהיים.

מיר עסן ניט, מיר טרינקען ניט, ס'איז הונגעריק און שווער.
מיר וועלן אלע אויסגיין דאָ באַם בלוטיקן קאַריער.

3

ווען מע גייט אין באַראַק פון דעם טאַרפענעם, טיפּן קאַריער,
נאָיעט דער גוף אונטער שוויסיקן, שווערן ברעזענט.
מע פילט ניט אליין שוין די האַרטע, פּאַרלאַפענע הענט.
מע גיט זיך א וואָרפּ און מע אָטעמט געדולדיק, ווי ערד.

אפ די הארטע פארלאָפּענע הענט קוועלן אָן די מאַזאַליעס מיט בלוט,
האַלט מען שווער אפ די אויגן די הענט מיט די אָפּענע דלאָניעס ארום.
ווי א מיידער שטיק טאַרפ, ליגט בא יעדערן איצטער דער גופ
און ס'ווילט זיך נאָר איינס: יעדער פיצל געוועב
זאָל אימ אָנקוועלן
ווידער
מיט מוט.

דעמלט קומ, באַלעגופ, און פארלייג א פוגאס.
ס'איז דער באַדן פאר דיר איצטער, זאָגסטו, געגרייט.
טיקען א צינד טאָן איב קאָפ א מעשווגענער האס
און רעציכע קעג ברענעג מעווולוויל און רויט.

— פארוואָס איז דאָס עסן אזוי ניט געשמאק?
— וואָס לאָזט מען אונדז ליגן איב ענגן באַראק?
— וואָס קומט דער טאווארישטש פונ שטאָט ניט אהער?
— וואָס שטייט ער אלייבן ניט איב טיפן קאריער?
— מע האָט אונדז די ערדן צעגראָבן אפ טאַרפ,
דערווייל איז אָן פאָזשניעס פארבליבן דאָס דאַרפ.
אָן היי וועט צעפאלן דאָס ביסעלע סקאָט,
וועלכע עס האָט ניט צעפרעסן די שטאָט...

4 —

וואָס טוט דער טאַרפּקאָמ דעמלט? מעגלעכ, אז ניט
ער ארבעט מיט שטילע, פאוואָלינקע טריט.

ער גייט דאָפּקע שטענדיק ארום אָן פאַרטפּעל
און קוקט דאָפּקע אָפּטלעכ, וואָס טוט אב ארטעל.

ער קומט און דערציילט דאָרט פֿון טעמפֿן גענוי,
אז טאָרפֿ איז, פֿארשטייט איר, אזוי און אזוי,
אז עלעקטרע איז, דייקע, א נויטיקע זאכ,
דארפֿן מיר טאָרפֿן איצט האָבן אסאכ,
און ווייל אונדזער בוינג איז מוירעדיק ניי,
דארפֿן מיר איינפירן דאָ שלאָגלעריי,
דארפֿ מען, ווי איינער, אריין אין געוועט,
און קאָרמענען בעסער מיט טאָרפֿן די שטעט,
און וויילע מיר דארפֿן איצט טאָרפֿן אסאכ,
און עלעקטרע איז, דייקע, א נויטיקע זאכ
און מיר דארפֿן העלפֿן מיט טאָרפֿן די שטעט — — —

איז רעדט ער און רעדט ער, און רעדט ער, און רעדט.

דערנאָך ווישט ער אָפֿעט די ליפֿן פֿון שוימ
און גייט א צעווייקטער, א מידער אהיימ.

א מידער, איז רוט ער. און קעג ניט. ס'איז שווער.
ס'פֿארלאָזן סעזאָניקעס אָפֿט דעם קאריער.

אזאדע איז שלעכט, וואָס עס פעלן דאָ הענט,
עס זאָל כאָטש ניט אויסגיין צום בידנעם פֿראַצענט...

5 ———

און ווען עס האָט פיניע דעם רידל פֿארגראָבן אין ריזיקן טאָרפֿ,
האָט זיכ געדאכט אימ—די ארבעט איז ניט אזוי שווער.
און האָט ער די סקיבע צו דעם עלעוואטער געגעבן א הייב און א וואָרפֿ,
האָט זיכ דער גאנצענער גופ אימ געגעבן א פאל אין קאריער.

ער האָט זיך געגעבן א שטעל מיט זײַן גאנצן פארפרעטן געזונט
און צו דער בריגאדע געשמייכלט מיט פריילעכע אויגן פארשעמט.
דערנאָכדעם—א שפּײַ אין די טרוקענע, בלעכערשע הענט.
און טײַז מיט א זיפּל זײַן רידל אריין אין דעם טאָרפענעם גרונט.

דעם צווייטן מאל האָט זיך די לאָפעטע טאָרפּ שוין געגעבן אזא מינ
סאָרט ריס,
אז זי איז שוין איבער דער לענטע געפּלויגן צום ראנד פונ קאריער.
ער איז מיט זײַן גאנצענער מאסע געשטאנען שוין פעסט אפּ די פיס,
און סײַדל פארגראָבן נאָך טיפּער אין טאָרפענער ערד.

עס האָט די בריגאדע געגראָבן צעטומלט, מעוולרול און גיכ,
הילכיק געפּלאַנטערט און איינער דעם צווייטן געשטערט.
סײַ האָט איינער א וויש געטאָן גיכ דעם צעפּלאַמטן און פּייכטן געזיכט,
דער צווייטער האָט נאָר, ווי דורכ וואסער, דעם וויש פונ מאַטאָרל געהערט.

מע האָט מיט אן אימפעט געגראָבן, געהריזשעט, געגעסן דעם גרונט,
און סײַ זײַנען די העמדער פארלאָפּט מיט ווארעמע פּלעקן פונ שווייט.
באלד האָט אין הימלען געסמאליעט א גרויסע, פארלאָפענע זון,
און הענטלעך פונ לאָפעטעס זײַנען געוואָרן אי שטעכיק, אי גרייס.

די בריילן בא איינעם שוין זײַנען געוועזן פארצויגן מיט הייטעלעך טוי,
באמ צווייטן האָט לאנג שוין דער פינגער דער גראָבער צעדריקט א פּוּכיר.
און טאָרפענע, אָפענע סקיבעס, וואָס שמעקן מיט ערדענעם רוי,
האָט דער קאָנווייער צום פרעס אפּ מעשוּפענע הייכנ געפירט.

געפרוּוטע פארטייער, וואָס זײַנען צו ארבעט געווינט, ווי צום
שטענדיקן ברויט,

און דער קאָמטאָמאָל, וואָס איז אויך שוין מיט אלערדיי שווערקייט
— באקאנט.

האַבנ מיט נאקעטע לײַבער געארונעט געהאַרכזאמ, פארפאליעט און רויט,
און ס'האַט דער קאריער איבער זיי שוינ פארהויבנ א טאַרפענע וואנט.

און ווען די בריגאדע איז רויק-פארמאטערט געגאנגען צוריק,
האַט קיינער פון זיי ניט געהערט שוינ די פודיקע, שוויסיקע הענט.
מע איז אפ די נארעס געלעגנ. און ס'איז אזוי רויק געווען,
אז ס'האַט זיך געהערט, ווי עס שליסט זיך א בליק מיט א בליק...

6 —

ס'האַט פיניע איצט גערוט פון פולן הארצן.
עס איז די נארע אינו געדולדיק-זיס.
נאָר ס'וויילן אלץ ניט אופהערן צו שמארצן
די הענט, די גראַבע פינגער אפ די פיס.

ער וואָלט מיט פרייד זיך געבן א פאטשאווע, —
זינען ניט געהאַרכזאמ איצט די הענט.
ער וואָלט מיט פרייד איצט ריידן צו א כאווער, —
האַט א מידקייט צוגעמאכט זיין ברעם.

עס רוען דאָ פארטייער, קאָמיוגיסטן, —
ס'האַט יעדערן געשיקט אהער די מי.
— און יעדערער וואָלט וועלן איצטער וויסן,
ווער פון זיי האַט מער זיך אינגעמידט.

נאָר קיינער קען מיט אָפרו זיך ניט שיידין,
יעדער לײַגט און יעדער איינער טראכט,
ווען ער וואָלט איצטער אָנהייבן צו ריידן,
וואָלט ער, געוויס, גערעדט ניט צו דער זאך.

שטיקער זון זיך הענגענ אפ די שויבן,
און די שויבן זעטיקן זיך אָן.
ווען פיניע וויל, וואָלט ער איצט נעמען גלויבן:
ער ליגט אינ רויטארמיישן וואַגאָן.

ער האָלט די ביקס פארשפארט צווישן קניען,
ער וועט שוין היינט ניט אויסטאָן דעם שינעל.
און ס'לייגט זיך אויס א מידקייט אפ די וויעס —
פאר טעג, פאר נעכט צעשעדיקטע אינ פעלד.

— — ס'האָט מינסק אוועקגעשיקט א צוג מיט הייסע יונגען
האָט פיניע אויך צווישן זיי געברענט.
ס'האָט הינטער זיי קיינ מאַרשן קיינער ניט געזונגען
און ניט געפאָכט מיט יאָנטעוודיקע הענט — —

7

בא מיקאָלע אפן שטערן וויגן זיך דריי קנייטשן,
נאָר די בלאַנדע פאטליע האָט באהאלטן צוויי.
ווען מיקאָלע אָטעמט, דאכט זיך, אז ער פרייט זיך.
נעמט ער דעם האַרמאָניק, דאכט זיך, אז ער וויינט.

בא אימ אינ דעם האַרמאָניק ליגט א גרויסער ניגן,
וועלכער וואכט דערוויילע מיט א ווייבן פרייט.
וועט מיקאָלע פריי זיין, וועט עס זיך צעווייגן,
לויכטנדיק און קוועלנדיק כוואליען, ווי א טיב.

נאָר מיקאָלע איז איצט צופיל שוין פארנומען.
שווער איז אימ צו זיין דער עלטסטער בריגאדיר.

צומ ערשט האָט זײַן בריגאדע צופיל זיכ געטומלט,
די ארבעט האָט געסקריפעט, פונקט ווי ניט געשמירט.

דערנאָך האָט זײַן בריגאדע געארבעט מיטלמעסיק,
כאָטש עס האָבן אלע געהאַרעוועט ביז בלוט.
זיי האָבן נאָך דער ארבעט פארמאטערטע געגעסן,
זיי האָבן נאָכן עסן פארבאטערטע גערוט.

האָבן אלע געכוועקט די שכינישע בריגאדעס:
— נאָדיר, קאָמסאָמאָלן און נאָדיר א פראָצענט!
איר וועט דעם טאָרפ ניט נעמען מיט רייד און מיט פאראדן,
טאָרפן דארפן האָבן צוגעגרייטע הענט.

נאָר הענט, וואָס זײַנען שטענדיק אין ארבעט אויסגעקנאָטן,
און יונגען, וועלכע פילן ביז אָטעם די פארטיי,
האָבן שוין געארבעט מיט א ברייטן אָטעם—
קאריערשטיק צו קאריערשטיק איינגעשפארט אין ריי:

רידל צו רידל.

סקיבע צו סקיבע.

און שטאַלענע ציינער

קײענע עס איבער

פעט און געדיכט.

דאָ ווערן די טאָרפן, די מאַכן פארניכט.

ניט טאָרפן, ניט מאַכן—נאָר שטיקער מיט ליכט.

און ס'ווערט דאָ פארניכט,

און ס'ווערט דאָ פארניכט,

דער אוראלט, וואָס איז דאָ געוואקסן געדיכט.

פיניע—ברוינ. מיקאָלע—בלאָנד. מיט סאמעט אינ די אויגן.
פיניע—זיצט. מיקאָלע—ליגט אינ שווערקייט אויסגעצויגן.

שלאַפט אונ כראָפעט דער באראק אינ כײַסדיקע שוויסן.
אונ אפן דאכ עס ליגט א נאכט, א קלאָרע אונ א גרויסע.

נאָכ דער ארבעט נאָיענ הענט פארמורזעטע אינ טאָרפן,
האַט מען זיכ אפ נארעס ברייט צעשליידערט אונ צעוואָרפן.

מיט פיס, מיט הענט אריינ אינ שלאַפ, אינ טיטעניש פארקראַכנ.
כאַלעמט זיכ איצט רידל-קלאנג אונ ווארעמקייט פונ מאַכנ...

דיק דער רייעכ פונ די פיס. יוכטענע שטיוואלעס
גיבן אָפ מיט פרייעניש, מיט קרעפטיקייט פונ שטאלן.

ברענט א ליכט. אונ אפ דער ליכט די לופט, ווי א פאפאכע.
ברענט א ליכט. אונ בא דער ליכט צוויי כאוויירימ וואכנ.

פיניע—ברוינ, מיקאָלע—בלאָנד מיט סאמעט אינ די אויגן.
פיניע—זיצט. מיקאָלע—ליגט אינ שווערקייט אויסגעצויגן.

האלבע נאכט. די ליכט איז וואכ אונ בענקשאפט רעדט אינ בלוטן.
בלאָנדזענ ווערטער גלאט אזוי. מאָרגן איז א ררטאָג.

באַלשעוויקעס—יונגענ צוויי. אונ דער אָפרו בעט זיכ.
רעדט זיכ רויק גלאט אזוי. גלאט אזוי עס רעדט זיכ.

פיניע זאָגט: —איז מיינסטו וואָס, מיר איז אלץ באקאנט דאָ.
מיכ האָט מען געשיקט אהער אפ אופשטאנד אונ אפ באנדעס.

דעמלט האָט געיושעט דאָ ווילאק און די בולאקעס
און מיר זיינען געוועזן הונגעריק און נאקעט.

די טאָרפן, וואָס קאָסטן אונדז קויעכ און פליין,
דאָס זיינען דאָך וויאָרטטן, און יאָרן מיט שיינן.

אָט שטייען מיר ביידע פארמאטערטע שווער,
און ווען עס איז וועלן מיר קומען אהער—
עס פליעסקעט אינ ווארעמע וואָלטן די ערד.

דו פארשטייסט, ווען עס גיט זיך מיר פלוצלונג א קלער,
וואָס מירן פארמאָגן אָט דאָ אפ דער ערד,

ווייס איך אליין ניט, ווען איך וואָלט געקענט,
איך וואָלט זיך צעביסן די אייגענע הענט.

דו פארשטייסט, נו, דו וויינט, נו, דו פילסט, וואָס ס'וועט זיינן,
אז א בראַך זאָל איך אונדזעניע הערצער ארײַן...

פרי. ס'ברענט די ליכט. נאָר ס'איז העל שוין אָן דעם.
מע שלאָפט איך באראק דאָ מיט קויעכ פון דעם.

נאָר, ווען עס דערהערט זיך, ווי עמעצער שרייט,
גיט מען זיך פלוצלונג א קיז אפ א זייט,

א קער אפ א זייט און א זריי אפ צוריק,
און מע צעעפנט פארווונדעוּט דעם בליק...

— וואָס איז דאָרט? ווער איז דאָרט? טשטאָ? און טשאהאָ?
אז ווער האָט געשרייען איך ראניצע דאָ?

איז מעוויילוויל געוואָרן דער אָפּרו פּונ דעמב.
ווער אינ די טרוסן און ווער אינ דעם העמד,

א האלבער באראק שטייט שוין וואכ אפ די פיס.
האָט פיניע געגעבן די לייפ זיכ א ביס.
האָט מיקאַלע א שפרונג געטאַג הילכיק פונ בעט.
— ס'איז גאַרנישט. כאווייריס, מיר האָבן גערעדט.

— גערעדט? נו גערעדט! דאָס איז איינמאַל שוין רייד.
פונ וואָס האָט איר דאָדערט געשריען באצווייט?

האָט מיקאַלע פארצויגן נאָכ ענגער דעם פאס,
א קוק געטאַג קלאָר, ווי עס קוועלט אפן גאס,

דערנאָכ זיכ געגעבן א האסטיקן בויג,
אז די פאטליע מיט האָר האָט פארדעקט אימ אן אויג.

— נו, איז אָט. נו, איז הערט. נו, איז ספראווא או טימ
(און ס'האָט אזוי מאַדנע געקלונגען זיינ שטימ)

— איר זאָגט: נו, מיר פראצעווען דאָ אפן טאָרפ,
און אָן סענעזענצ איז פארבליבן דאָס דאָרפ.

און ס'נעמט אָן אזא מינ פארקלעמטער פארדראָס,
האלעמיי עס שטארבט אויס אפ די פאָזשניעס דאָס גראָן,

האלעמיי מירן מער שוין ניט קאָסיען קיינ היי.
— הען, נו געוויס! נו, אוואדע אזוי.

--- נו אוואדע אזוי? עכ, איר שלעק וואָס איר זייט,
צי וויסט איר, אז אָט אונ ס'קומט אָן שוין די צייט.

אונ דאָ וועט א וואקס טאָן אזא מין סאָרט זעט,
וואָס איר האָט אפילע אינ שלאַפ ניט געזען.

אי וויצנ, אי וויקע, אי קוּזקענע קרויט,
אי ווארעמע שעפע פונ זעטיקן ברויט.

אונ דאָ וועט א שפאר טאָן אזא מין סאָרט שיין,
אז אינ אייך וועט דער שעד מיט דער מאמענ אריינ.

ראניצע. ס'טאָגט. עט ווערט ראָזלעך אינ שויב.
אפ אלעמעס אויגן—א גאָלדענער שטויב.
אפ האָריקע פאטליעס—א לופטיקע שיין...

אז אינ אונדו זאָל דער שעד מיט דער מאמענ אריינ.

v

עס האָבן זיך פארוויקט
די לעפל אין די הענט...

אינ קיב האָט געוויגט זיכ א זויערע פארע
פונ מאָגערנ באַרשטש אונ צעפארעטער קאשע.
טעזאָניקעס האָבנ ניט אופגעהערט שפארן
אונ האָבנ די טירנ אונ שויבנ צעקוואשעט.

זיי האָבנ די עס־קיכ צעשטורעמט, צעליארעמט
אונ אונטער די טישנ געגאָסנ דאָס עסנ,
געקויפֿלט ביז העכסטנ דעמ טאטנ, דער מאמענ
אונ אויכ אָן דעמ הייליקנ זונ ניט פארגעסנ.

— געשמאקער אונ פעטער זאָל זיינ די אכילע!
— מיר ווילנ אויף־אָ! אונ בעטער! אונ מערער!
אניטע? איז נאט אַיכ די ברודנע באכילעס,
אונ שטעלט זיכ אליינ אינ די טיפע קאריערנ!

זיי האָבנ מיט צינענע שיסלעכ געפאָכעט,
די הילצערנע לעפֿל אינלופטנ געוואָרפֿנ.
— וועט מענ אונדז בעסער ניט אָנהויבנ קאָכנ,
איז בלייבט אַיכ געזונט אפ די דאָטיקע טאָרפֿנ.

— ש'לעפט נאָר אהער דעם צעבארעטן קוכער!
— ברענגט נאָר אהערצו די כאָפּטע מיט קעכער!
זאָלנ זיי פרווונ די קאשע פארווכנ,
וועלנ זיי, דאכט זיכ, גיט אופהערנ ברעכנ.

אונ ס'האָט זיכ דער טומל געדרייט אפ די טישנ,
געקלאפט אינ די ווענט, אונ געהילכט אפ די דילנ.
עס האָט א טאָרפיאניק געבעטנ זיכ:—טישע!
א צווייטער האָט רויק געקניט די אכילע.

האָט קאָרנייטשיק—א זטויס אינ דעם טיש דעם סאָסנאָוונ,
דאָס פארמורזעטע בערדל—פארשטיקט אינ קולאק.
— מיר האָבנ פונ לעבנ סיווי קיין האנאָע,
איז וואָס, אויב די קאשע איז אויב ניט געשמאק.

גיטאָ וואָס, טאָרפיאניקעס, צופיל צו שרייענ.
אז מיר זיינענ—דערפער אונ זיי זיינענ—שטעט...
זיי האָבנ געברייטעט, אינ זאָלנ זיי ברייענ,
ווענ עס איז וועט דאָך די קאשע זיינ פעט...

היינט איז גיטאָ נאָכ; נו, מאָרג וועט ווערנ,
די פיאטילעטקע וועט גרענגענ אונדז אלצ.
טאָ לאָמיר איצט עסנ נאָר פראנצנ אונ ווערימ
אונ היינט לאָמיר שלענענ דעם יאָך אפנ האלדז.

איז הערסטו, טאָרפיאניק, איז אלע—דאָ כאט!
גיטאָ וואָס צו פוילנ אָט דאָ אפנ טאָרפ.
זיי ווילט זיכ עלעקטרע. אינ זייערע טאטעס!
סיווי וועט ניט קלעקנ קיין נאפט פארנ דאָרפ...

איז הערסטו, סעזאָניק, פארענדיקט! און קיינער!
עס וועט אונדזער כארטש שויג ניט ווערן געשמאק.
ביז וואנען נאָך וועלן דאָ אונדזערע ביינער
מאָשטשען דעם זומפיקן, אייביקן טראקט?!...

מיקאָלע האָט ניט געקענט!
מיקאָלען געשליידערט,
עס האָט באַ אימ פונ האַלדז געווייטיקט מיט אַ כריפּ:
— הינמיש פעל, קארניטשיק,
דו ביסט גרייט צו ליידן?
און דו האָסט עס אַ לעבן אָפגעליטן?
כריטש!

— טאָרפיאניקעס, איר הערט?
— מיר ווילן דיכ ניט הערן!
— טאָרפיאניקעס, איר הערט?
איר מוזט!
און אומבאדינגט!
עמעס, ס'איז די ארבעט אַ ברודנע און אַ שווערע,
ווילן ס'העלפט אונדז נאָך דערווילע ווייניק די מאַשין.
— און דאָס וואָס ס'איז דאָס עסן מאָגער נאָך און ווייניק,
כאָטש מע לאָזט אונדז אָפעט דעם זעטיקסטן פּאָיאָק,
איז מײַן בריגאדע מעלדעט:
— מירן זיכ פארייניקט

מירן מאָרגן אויכעט
הונגערן
אַ טאָג.

און אונדזערע פראָדוקטן,
און אלינקע פאָטראוועס
נעמט אייך צו...
איר שרייט דאָך,
וועט איר ווערן זאט...

— הער אופ!

— גענוג!

— ניט זדיעקעווע זיך, כאווער!
האָט זיך א וואָרפ געטאָן דער ברוינדלעכער קאָנראט.

— איך זאָג: דו לאכטט פון אונדז.

מיר דאָרפן דיין פאָיאָק ניט!

איך וועל סיי ווי ניט וואַרפן דעם קאָריער!

עס האָט די לופט געוויגט זיך און געשראָקן.

האָט פיניע הייך אפ זיך באַסאָווער:

— הערט!

טאָרפיאָניקעס!

סעזאָניקעס!

כאוויירינו!

איך בעט, און לאָזט מיך ענדיקן מיין וואָרט!
מיר מעגן טיפ א קוש טאָן אונטער וויידל,
אויב מע רעאגירט ניט אפן אָרט.

צי פאטערט מען פראָדוקטן דאָ? אוואדע.

צי גאנוועט מען די וואַרמעסני? געוויס.

איז לייג איך פאָר איצט: קלעבן א בריגאדע.

א טרויבער־טאָן די גערבעלעכ:—ההאָקיש.

איז איינט.

און צווייטנס, וואָלט איך וועלן זאָגן,
פאר וועמען, פרעג איך, גראַבן מיר דעם טאַרפּ?
קאַרניטשיק וויל א שפּיל טאָן אפּן מאָגן.
און מיר דארפן דערלאנגען אימ איג טאָ

גי.

נו, גיי.

צו אַלרײַ שוואַרצע יאַרן!

פאַר אהיים

און פּילנעווע דעם גופּ.

קוקט, ווי ער איז מאַגער דאָ געוואָרן.

נעבעכ...
א ראכמאַנעס...

א ראכמאַנעס...

באלעגופּ!

דער טומל האָט פארשטעקט זיך אונטער טישן,

גענידערט,

און געפאלן

ביזקל דייל.

עס האָבן די טאַרפיאניקעס א נעם געטאָן זיך: טישע!

און ס'איז געוואָרן דאָ באַריידעוודיק און שטיל.

האַט מען צעזעצט זיך שווייסיק און פארבראַנעט,

און ס'האָבן זיך באַרויקט די לעפל אינ די הענט...

קאַרניטשיק טײַט דער דלאַניע אָפּגעווישט די וואַנצעס,

גענומען עסג רויק;

— זאָג איך דאָך ... וואָ-דענז? ...

— עך, דו אלטע שקורע—האָט געמורמלט איינער.
 א צווייטער:—קלוגע פייגל.
 א דריטער:—א קולאק.
 עס האָבן די טאָרפּיאַניקעס מיט הונדעריקע ציינער
 געגעסן אזוי סמאהעוויק־געשמאק.

2 —

— גאלדעוו.
 א טאָטער?
 מעקא?
 קאראנ?

ניין גאָר: האַרבאַרניע, פאַרטיי. פאַרטיזאַנ.

— גאלדעוו.
 א ווילדער?
 מאמי?
 טאמערלאַנ?

ניין גאָר: מיט גייענ אוועק אפּן פּאַנ.

— אוועק אפּן פּאַנ און געקומענ צוריק —
 א שראַמ און אַן אָרדענ באַמ כאַווער קאָמברייג.

— א שראַמ און אַן אָרדענ באַ דעם סעקרעטאַר — — —
 גאלדעוו האָט רויק א ווילדע געווארט.

— דערנאָכדעם געגעבן א וואָרט דעם טאָרפּקאַמ.
 — האָס וועסטו דערציילן? קימאַט א פּאָגראַמ?

דער זאוקאָמ איז ארויס מיט א קליינעם באריכט
(דער צארבאלעכניק פארדעקט זיין געזיכט...)

— וואָס איז דאָרט געוועזן?

א פאַשטע זאכ.

טאָרמיאניקעס מוזן דאָך עסן אטאכ.
און וויילע זיי האָרעווען, דייקע, דאָ שווער,
דארפ מען אונדז שיקן פראָדוקטן, וואָס מער,
האָט שטאַט מיט פראָדוקטן פארשפעטיקט, צי וואָס?
איז האָט זיך באקומען א שטיקל פארדראָס.
נאָר גאָרניט. ס'איז ווידער געוואָרן שוין גוט.
וואָפּשטשעמ.

מע ארבעט,

מע עסט

— — — און מע רוט

דעם קאָפּ האָט גאליעוו צום טיש אָנגעבויגן,
און ס'האָט אזא שטילקייט פארדעקט זיינע אויגן...

פיניע פארויכערט.

מיקאָלע פארטייעט.

און ס'דאכט— ער וועט הייליכיק א וואָרט טאָן זיך שרייען.

גאליעוו האָט רויק דעם בליישיטפט פארשניצט.

פארצייכנט, אז ס'האָט זיך דער בלייער צעשפריצט...

דערנאָך זיך געגעבן א וואקל פון אָרט:

— ווער וויל עפעס פרעגן, צי נעמען א וואָרט?

אז ס'האָט זיך אינ מיקאָלענ א מעטעליצע צענפילט זיך,
האָט ער די רובאכע גענומען גיך פארשפיליען.

מיט ציטעריקע פינגער געבלאָנדזעט איבער דאשעק...
און פלוצלונג איז די שטילקייט געוואָרן הייב און ראשיק:

— אז וואָס איז דאָ צו רייזן, און וואָס איז דאָ צו פרעגן,
שפּיץ אים אינ די אויגן, זאָגט ער:— ס'א רעגן.

איידא א פארטייער! איידא א פראָפטוער!
זיין ליניע איז געגלייבן צו אונדזער אלטער דוהע.

אן אָפּאַרטוניסט, צי פּאַשעט א גאווענדע.
מער וויל איך ניט רייזן.
גאַרנישט.

און געענדיקט!

ווער עס האָט געשמייכלט, ווער עס האָט געשוויגן.
באלד איז די באראטונג ערנסטדיק געשטיגן.

ווער עס האָט א פראגע, ווער— א פראָפּאנאָוע.
בא פיניען האָט געבלוטטיקט די שטימע די באסאָווע.

— דער טאַרפקאַמ איז שולדיק?

ער איז שולדיק.

ריכטיק.

נאָר, ווען קריטיקירן, איז געקריטיקירט.

און מיר אליין ווו זיינענ?

— ער, און דו, און איך, און—

מיר דארפן זאָגן אָפּ: מיר האָבן שוואכ געפירט.

צי גראָבן מיר די טאַרפּנ?
נאָר דאָס איז נאָכ ווייניק.
מיר דארפן גראָבן טיפּער.
ווי אן אגיטפראָפּ.
מיר טאַרן ניט דערלאָזן, אז איינציקע קאָרנייטשיקס
זאָלן קענען פּלוצלונג אופּהייבן דעם קאָפּ.

איך זאָגן: מע דארף דעם שטייגער האסטיקער אַרוק־טאַג.
עס זאָל דאָ, ווי אַ פּיאַלקע, לויכטן אינ באַראַק.
מיר האָבן דאָ אזויפיל זעטיקע פּראָדוקטן,
קענען מיר ניט מאַכן, עס זאָל זיינן געשמאַק?

אויסגעשטעלטע טישן.
קודזעלנע סערוועטן.
אפּ די טישן—הלאַדישעט,
אינ יעדערנ—א בלומ.

וואָס איז דאָס? אַן עט־קיכ.
שפּייז? געשמאַק און זעטיק.
עסט דאָ ווער? טאַרפּיאַניקעס.
מען קען אַרײַנגיינן? קומ!

און דערנאָך אַ לעקציע, און דערנאָך אַ שמועס,
און דער ווענטיליאַטער לופטערט דורכ אינ קאָפּ.
זינען מיר פּאַרטייער, טאַרן מיר ניט רוען,
דארפן מיר אַ גראָב טאַג, ווי אן אגיטפראָפּ.

דאָס בלוט קלאַפט אינ די שלייפּן צעבושעוועט און הייליך.
מאכאַרקע־רויכ פארוויקלט די סטעליע אינ א מילכ־וועג.

און ווענ ס'האַט א מידיקייט באפאלנ די וויעס
און ס'איז דורכ די שויבנ געקראַכנ דער הימל,
האַט דאנ דער רימענער, ברוינער גאליעוו
דעם פאַרשלאג דעם לעצטנ פאַרגעלייגט שטימענ.

אינ פויינג-בוי
פונ אונדזערע געוועטנ.

מיט ארבעט מיט יאָנטעו מיר ווערן שוין זאט,
און יאָנטעו אפּ צען מיליאָן קילאָואט.

1 _____

צוויי כאדאָשים האָט דאָס לעבן זיך געלייטערט אפּ די בלאַטעס,
צוויי כאדאָשים האָט געפּיבערט אין דעם קליינינקן אקטיוו.
ס'האָבן הייפּעלעך פארטייער אין ארטעל'ן זיך צעשאַטן,
זאָל די ראָטשניע איצט אופּגיין מיט א כּיעס פּונ דער טיפּ...

ניט קיין עלנטע ארטעל'ן, גרויע בייזקייט און פאריבל —
איין בריגאדע האָט דער צווייטער אין באַגייסטערונג פארהערט.
40 טעג איז נאָך פארבליבן.

30 טעג איז נאָך פארבליבן:

סטאלינסטאן דארפ באַלד פארגיסן

מיט א ווארעמקייט די ערד.

פּירונדרייסיק טויזנט ציגל.

פּינפּונדרייסיק...

זעקסונדרייסיק...

נאָכ א טויזנט...

נאָכ א מייע...

נאָכ א צענדליק פארן טאָג.

מיקאָלע האָט מיט זײַן בריגאדע

אפ די רידלען זיך צעפלייסיקט,

פיניע האָט מיט זײַן בריגאדע

אימ באגינען אָנגעיאָגט.

און ווען עס לייגט זיך אויס דער אָפּרו נאָכ א ווארמעס א געשמאקן,
ווי עס לייגט זיך אויס דער אָוונט אפ א ווייכע סענעזענצ,
קען די יוגנט דאן נישט רוען אינ דער שטיקלייט פון באראקעס, —
בעסער דעמלט זיך פארהערן אינ געזאנגען און אינ טענצ.

2 —

פאלט א ראָסע אפ די מאַכען

און עט ציט מיט נעפלען-גרייז.

איז ארויס דער ערשטער באַכער

פון דעם איינגעשפארטן קרייז.

— היי, טאטוליע, היי מאמוליע,

ס'ווייל דיין זון אביסל הוליען.

ווער עס ארבעט אינ קאריערן,

יענער ווישט פארשוויצט דעם שטערן,

ווער עס שטייט באמ עלעוואטער,

יענער קומט צוריק א מאטער,

יענער קען נישט טאנצן פיל,

הער, הארמאָניק, בעסער—שטיל.

דער הארמאָניק בעט זיך, בעט זיך,
דער הארמאָניק שוימט, שרייט,
און מיט אומעטיקע הערצער
קומען אומעט שטומע קרעכצן:
— איי.

קומען אומעט שטומע קרעכצן:
— איי.

האָבן נעפלען זיך צעהוידעט,
איז די ראָסע בלוילעך-ווייס.
איז ארויט דאָס ערשטע מיידל
פון זעמ אינגעשפארטן קינד.

— היי, טאטוליע, היי, מאמוליע,
ס'ויל דיין טאָכטער איצטער הוליען,
ווער עס ארבעט אפן פרעזער,
יענער ווערט א טאָג גענעזנט,
ווער עס שארט די טאָרפן-שטויבן,
יענער קען דעם קאָפּ טאיהוילבן,
יענער קען נאָך טאנצן פיל,
הער, הארמאָניק, א קאדריל!

דער הארמאָניק פרייט זיך, פרייט זיך,
דער הארמאָניק בויט, ברומט.
און מיט קויעך אין די פלייצעט
טאָפעט-טאָפעט און געדרייט זיך—
— קומ!
טאָפעט-טאָפעט און געדרייט זיך—
— ברומ.

א לעוואָנע הענגט א קלאָרע,
אינ די קוסטעס—נעפּלען-גרייז.
איז ארויס דאָס ערשטע פּאָרל
פון דעם אינגעשפארטן קרייז.

האלטן שטערן זיך אינ לעשן
טויקע-פארקלערטע.
און דער פריילעכער האַרמאָניק
כיינדלעך זיך אָן ווערמער.
איז ארויס דאָס צווייטע פּאָרל,

ט'דריטע,

אין דאָס פערטע.

— מיינ בריגאדע האָט געגעבן מערער נאָך פון טויזנט טאָג.
— דיין בריגאדע האָט געזעצט זיך אפן פריילעכע ביפלאן.
— מיינ בריגאדע האָט געארבעט און ניט אויסגעזילט דעם פלאן
— דיין בריגאדע האָט געזעצט זיך אפן אָפגעפליקטן האָג.
— קור-קורע-קור
— קור-קורע-קור
— אפן אָפגעפליקטן האָג.

— מיינ בריגאדע האָט געארבעט פאר דעם טאָרפענעם דאָנבאס.
— דיין בריגאדע האָט געזעצט זיך אינ א ברייטן טאראנטאס.
— מיינ בריגאדע האָט געארבעט און אביסעלע געשטוסט.
— דיין בריגאדע האָט געזעצט זיך און... אוועקגעשפרייזט צופוס.
— פעכאטאָיו,
— פעכאטאָיו,
— און אוועקגעשפרייזט צופוס.

דער האַרמאַניק האַוועט-האַוועט.
 דער האַרמאַניק בעט-ברומט.
 און אינ פּרילעכע כאַיאָוועס
 טאַנצן טענער ברייטע, בראַווע,
 זיי פאַרהוילענ זיכ אינ דרייענ,
 זיי פאַרטוילענ זיכ אינ ווייענ,
 זיי צעפאַלן אפּ דומ-דומ,
 זיי צעשיטן זיכ אינ ה'רומ
 און זיי קומען האַרציק אומ—
 ברומ!

3 —

ציארעשקע קאַרנייטשיק, דער אלטער טאַרפּיאַניק,
 האָט אויסגעטאַן רויק די שווערע באַכילעס,
 געשמאַק אפּגעגעסן די דריטע אכילע
 און רוען געוואָלט נאָך א טאָג האַרעוואַניע.

אינ שאַען אַזעלכע באַרויקטע-שטילע,
 ווען ס'האַט זיכ די יוגנט אינ הויפּ צעגאווענדעט,
 ווילט זיכ אזוי די פאַרנאַכטיקע טפילע
 אַפּריכטן שטיל און געהאַרכזאַמ, ווי שטענדיק...

איז ער אַוועק צו די נאָענטע מאַכן
 און דאָרטן צווישן די נעפּלען פאַרקניט זיכ,
 זיינ טפילע האָט לאַנגזאַמ געשלעפט זיכ א מידע
 און קוימ דורכ די נעפּלען צום הימל דערקראַכן...

באנאכט. די לעוואָנע—א שטאַלענע רידל
פארשטעקט אינ די הימלשע שטרעקעס.
באנאכט. אונ עס לייגט זיך דער טאַרפענער העקעס
אפ מעכטיקע לאפעס אנידעו!...

ער לייגט דער מאסיוו א פארשפארטער אינ זיך.
ער אָטעמט אונ ס'ציטערט זיין בערישע דיך.
ער גיט זיך מעגושעמ א קער אפ א זייט,
ער קען ניט באנעמען דעם טומל, אונ שרייט...

ווער האָט עס צעטומלט די אוראלטע נאכט?
ווער גראַבט זיך אונ שנידט אינ זיין טאַרפענער טראכט?
ווער האָט עס דעם געגנט פארגאַסן מיט שיינ?
אונ רידל נאָך רידל אינ ליינ קריכט אריין.

ניט קיין שיידימ—דאָמאָויקעס—לעסאָוויקעס אונ לעגענדעס,
איבער שטרעקעס שפרייט זיך אויסעט א מעטאלענער גליינגלאָנ.
איין בריגאדע האָט די ארבעט די באנאכטיקע פארענדיקט,
אונ די צווייטע האָט די ארבעט שוין פארהייבן, ווי א פאָנ.

גיט דעם אָונט-ברויט איצט עסן א פארמאטערטע בריגאדע,
אונ די צווייטע האָט דעם פוישטיק אָפגעגעסן דאָ ניט לאנג.
—ס'איז פארנאכט איצט?—יא, אוואדע.
ס'איז פארטאָג איצט?—יא, אוואדע.
ניט פארטאָג אונ ניט פארנאכט איצט.
איין קאָנווייער גייט אינ גאנג.

א קאָנווייער פון דרײַ וואַכטעס.
יעדע וואַכטע-הייס און גיריק.
און עס שווימען אָפּ אינ אָפּרו,
און עס גייען אופּ אינ מי:
דער באַגינענ-אָט דער טרוימער.
דער פאַרנאכט-די שטילע לייק,
דער באַטאָג-דער קלאָרער בויער
און דער מיידלשער פאַרפרי.

אלע-אלע-אלע-אלע,
ווער עס האָט נאָר בלוט אינ האַרצן,
זאָל ער העלפּן פעסט פאַרדרייען
אלע שרויפּן פון מיין לאַנד.
אויב עס איז די נאכט געלעגן,
ווי א פעפערקע א שוואַרצע
איז גענוג!
און צו דער אַרבעט!
מיט א רידל אינ דער האַנט!

שאַבעס-וונטיק-מאַנטיק-דינטטיק-מיטוואָך-דאָנערשטיק און פּרייטיק:
יעדער טאָג-א סקיבע אַרבעט
און א קלאָרער פליאַזש פאַר רו.
פון די קויטיקסטע קאַריערן
זעען מיר שוין, ווי עס צייטיקט
אונדזער וואָך
און אונדזער יאַנטעו-
אינ א קיילעכדיקן רונג.

איז—

רידל-צור-רידל.

סקיבע-צו-סקיבע.

און שטאָלענע ציינער

קײַענ עס איבער

פעט און געדיכט...

און ס'פאלט אומגעריכט — — —

עס שטייט דער קאָנווייער,

עס שווייגט דער מאָטאָר,

קיינ פריילעכער אָנבליק פון פייער,

קיינ הימל ניטאָ.

קיינ ערד איז ניטאָ,

א שטילקײַט. א סומ, ביז צו שרייען...

עס רופט איינ בריגאדע דער צווייטער: — א-או-ו—

און ס'קײַקלט זיך אום אינ דער פינצטערער רו—

א ווייטער, צעצויגענעו, סומער א-או— — —

5 ———

נעמען קויטיק קוואקען זשאבעס

און עס שושקען פרעש.

— ס'ליגט צעריסן אייער קאבעל

אונטער מעסער-פרעשק.

טאָרפּן וועט איר ניט פארגרייטן,

פאלן וועט דער פלאן.

און אינ שווארצע, טויטע קווייט
בלייבט דער סטאלינסטאן.

עס וועט קומען אייער יאָנטעוו,
רייסן זיך נאָך ליכט.
מירן אייך אינ טרויער אָנטאָן
קלעפיק און געדיכט.

קויטיק קוואקען קאלטע זשאבעס
זשאבעס אָדער ניט.
עלנט וואלגערט זיך דער קאבעל
מיט א טויטן שניט...

6 —

... און ווען עס איז קיין טאָרפ ניטאָ,
הונגערן די בונקערס
און לאנגזאם ווערט דער רוש פון די טורבינעס.
ניטאָ קיין טאָרפ?—
אינ הייצערקע די פונקען
קענען זיך אינ אָנמאכט ניט געפינען.

ניטאָ קיין טאָרפ.
דערלאנגט אהער באהייצונג!
באלד וועט זיך פאראנקערן די סטאנציע.
באמ אינושענער עס צוקן קרום די פלייצעס.
באהיצער שטייען אופגעליימט אינגאנצן.

עס שווינגט דער טראָט אפּ העכסטער עסטעקאדע.
עס פאלט דער דאמפּ.
עס לעשט זיך אויס דער כּעס.
שנעלער-שנעל!
בריגאדע נאָך בריגאדע!
אניט פארמאכט די סטאנציע אירע וויעס.

שטעט,
מע הערט אופ צו גענוג איינע פליער,
גיכער שטעלט אָפּעט דעם לויפ פונ טראמוויענ,
גיכער האקט אָפּעט דעם לויפ פונ מאָטאָרן—

שטעט זינען פלוצלונג מעווילוויל געוואָרן...

דער פידער צינדט אָנעט א בלוטיקע אויג.
און ס'האָט זיך דער זימל געגעבן א בויג.
א וויג און א וואלגער אינ טהאָמ.

עס האָבן צעמישט זיין אינ טומל די שטעט.
עס רייסט זיך דער פאָדעם פונ גרויסן געוועט,

א טראמווילי איז געבליבן מעווילוויל פארטראכט אפּן בריק.
עס האָט זיך דער אָטעם דערוואָרגן אינ האלדז פונ טאבריק.

ס'האָט דער רייטער געגעבן א שפרונג אינ קינאָ,
און איז שוינ ביז סאָפּ ניט דערשפרונגען.

דער הויכריידער האָט זיך דערשטיקט אפּ אל-לעָ,
און האָט שוינ זיין ליין ניט געוונגען.

אינ קאָלױרט ברענט א פעכישע שײַטעלע קינ.
עס כליפעט אינ יאסליעס צעשראָקנ א קינד.

אוראלט אפ אוראלט דאָ הויערט אונ שטיקט — — —

דאָס אלצ וואָלט געווענ,

נאָר עס קאָנ שוינ ניט זײַנ.

מע קענ ניט א דריי טאָנ די ראָד אפ צוריק,

דעמ קאבעל פאריכטנ —

אונ ס'אָטעמט מיט שײַנ...

7 ———

עס הענגט נאָכ אפ דראָטנ די פרישקײט פונ טוי.

א האלבער שטיק הימל פליעסקעט אינ בלוי.

אונ ס'איז דער באגינענ נאָכ ראָזלעכ אונ רוי.

עס יאָגנ זיכ סלופעס מיט וווקסיקנ טראָט.

זיי ווילנ וואָס גיכער דערגרייכנ אינ שטאָט

אונ האלטנ אינלופטנ גירליאנדעס מיט דראָטנ...

עס שמעקנ די דראָטנ מיט פרישנ אָזאָנ.

א גאָלדענער הימל קומט שווייגנדיק אָנ.

אונ ס'האָבנ בריגאדעס א מענטשנ דערקאָנט:

ס'איז קאָרנייטשיק געלעגנ אזוי, ווי ער וואָלט אפ די נארעס
גערוט,

זײַנ האנט האָט נאָר שטיל דעמ צעשניטענעמ קאבעל געדריקט...

א מעסער. באזײַט די טאָרפיאנישע הוט.

— — — כיק!

עס האָט זיך צעקרימט אינאָן אַ פינצטערער בלויקניט זיין באַק.
און פּלוצלונג איז שײַטער געוואָרן ט'פּאַרמורזעטע בערדעלע-האַר.
עס האָט זיך אַ פּיצעלע צונג גאַר צווישן די ציינער פּאַרהאַקט.
און—גאַר.

און ווידער האָט זיכערעהייט
דערהערט זיך דאָ פּריילעכע רייד.
עס האָט זיך מאַטאַר מיט מאַטאַר
נעגומען פּאַרהערן אפּ טאַרפּ.

עס האָט זיך די ראַכוועט צערעדט,
נאָך זעטיקער פּאַרציע שײַן.
און ס'זיינען בריגאַדעס אַרײַן
אינאָן שטענדיקן הייבן געוועט.

איז—

רידל-צור-רידל.

סקיבע-צור-סקיבע.

און שטאַלענע ציינער

מאַלן עס איבער

פעט און געדיכט.

דאָ ווערן די טאַרפּן, די מאַכן פּאַרניכט.

ניט טאַרפּן, ניט מאַכן—נאָר שטיקער מיט ליכט.

און ס'ווערט דאָ פּאַרניכט,

און ס'ווערט דאָ פּאַרניכט

דער אוראַלט, וואָס האָט דאָ געהויערט געדיכט.

מע דארפ שוינ ניט ביו האלדו אינ דעמ קאריער
 אונ פודנ מי אונ קראפט באמ עלעוואטער.
 עס גייט אומ דער קאמביין איבער דער ערד,
 איבער דער צעפרעזערטער אונ גלאטער.

עס גייט ארומ א העלפאנדא קאמביין,
 צעשטויבט דעמ טאָרפ, פארשלעפט אימ אונטער פאכוועט,
 אונ הא נאָכ הא, ווי לאבנס שלינגט ער איין,
 אונ אונטער אימ נאָר קרעכצט די ברוינע ראכוועט.

אהר-אהו! עס וויגט זיכ דער מאסיוו.
 אונ דעמ מאסיוו מוז דאכטנ זיכ, מיסטאמע,
 ער ליגט נאָכ אלץ אינ אייביקייט פארטיפט
 אונ איבער אימ דער שפאציר פונ א מאמאָנט.

דער מאמאָנט גייט אונ רוקט זיכ אפ דער זון,
 דער מאמאָנט גייט אונ ס'קריכנ מאסטאוואָנטנ.
 אונ ס'הייבט זיכ אופ א טונקלקייט דערפונ:
 זיי האָבנ צוגעדעקט די יונגע האָריוואָנטנ...

אהר-אהו! עס רוקט זיכ דער גיגאנט.
 דאָס טרייבט אימ אומ א יונגער קאמיוגיסט דאָ.
 עס ליגט דער רודער רויק אונטער האנט—
 שנניד שוואליאמ אונ גרויסע טעמפנ גיסטו.

פאר אונדזער פלאנ-וועט ברוינע ליב פונ טאָרפ
 אומגיין אינ מעטעליצע פונ פונקענ...

און צארטער שטויב, ווי קינדערלעך אין שלאָפּ,
פאר שטייפן ווינט אין ווינטיקע פאַרסונקעס...

איז שטייג, און שניד, און שעטקעווע, קאַמביינ,
אם טאַרפעלעך צעפרעזערטע און פעטע.
זיי וועלן אלע איצט מיט פרייד אריין
אין בוינג-בוי פון אונדזערע געוועסן.

VII

— כי-כי...

— כי-כי...

וואָיען ווינטן, גרויע ווינטן. וואָיעט-ווייט.
וירער שלעפט ער זיך אפ גאסן שווארצער-הייט.
וירער הענגט שוין אפ זיין לעבן שווער א שלאַס.
וויסטע ארבעט. וויסער וואנדער. גרינער ראָסט.
אי, גיריאָרקן, אי, בערלינגען, שוידער-שווער.
היי, גיריאָרקן, היי, בערלינגען צום געווער:

טעג-אָן א ביסן איג מויל,
אָן א פיצעלע מוסקיל פון ארבעט.
מע האָט אונדז פארטריבן דאָ-פּוילט!
מע האָט אונדז פארמויערט דאָ-שטארבן.

געדיכטע פארטייעטע ווענט,
הימל פארפלאַכטן איג גראטעס.
באלד וועט מיין קאָפּ זיך דערזען
איג טויזנטער טויט-קילאָוואטן.

באלד וועט מיין קערפער איג שטול,
ברעכן זיך אונטער די שטרעמען.
און ס'וועט מיין צעעפנטער מויל
שווינגן איג שוים פון בעקאָמע...

באנאכט, ווען טפיסע ווערט שטיל
און ס'שווינגן די ווינקלען פארטראכטע,
גיט פלוצלונגן איג הארצן א הילך
דער אָנהילך פון קומענדע שלאכטן.

פון יענער זייט פענצטער-געשריי.
פון יענער זייט טפיסע-איג בונטן.
מיר שרייען פונדאנען: פארטיי,
ביז אָטעם ביז לעצטן פארבונדן.

דער געטלעכער רעבע, דער הייליקער צאדעק
 איז אין בעסמעדרעש צעטומלט געקומען.
 — און איך זאָגט ער— בינ דאָס די קרוין פון דער אומע,
 צינדט ער פאר גאָט אָן א טויטע לאַמפּאָזע...

דער הייליקער טיכאָן אינ גאַלדענער ריזע
 מיט בערדיקן גרוי פון ריבוניגעשעלוליעם,
 האָט זיך אינ פּאַרכטיקער שטיִלקייט באוויזן
 און אפּן אָמעד געלאָזן דעם ציילעם.

נאָך אימ—דער קרוויטש. אינ לאַפטשעס פון ליקע.
 דער אלטער וויסרוסישער גורט אפּ די לענדן.
 — מע וויל אונדזער דאָליע אינ אייזן דערשטיקן,
 וויינט אפּ די בלאָטעס די גרייזע לעגענדע...

דעם גאַמביגערס איידעם, דער גרויסער געלערנטער,
 וואָס האָט פאר אונדז ווירעכ פון טריישאפט גערויכערט,
 איז דאָ געשטאנען א זיידן־פארקלערטער
 און גיך זיך פארדרייט אינ דער רו פון פּאַרויכעס.

דערנאָכ איז געקומען די הייליקע כאַמע,
פארהילט אינ א יידישער אלטער פאטשיילע.
און אונטער דעם ווארעמען פלאטער פון סאמעס
האַבן זיי אלע געזעצט זיך צוזאמען
און האָבן צוזאמען געפראוועט אויילעס.

2 —

אינאכט.

ווינאכט.

גייען פאמעלעך,

פאוואָליע,

געזיט...

א ריאסע פון כאקי

אינ רויך פון איפריט.

א שטריימל.

א פראק

אפ א גרויער שינעל.

רוקער.

רוק.

טילטעל.

רוקער-רוק.

צעשראָקענע רוק:

עס לויכטן די פענצטער

אינ ג. פ. או.

וויגט זיך די נאכט

אינ א טויטן וואמאק

אונ האָט די פארזאמלונג
מיט מוירע געבענטשט.

א וואָרט האָט געגעבן
א פּרעכטיקער פּראָק.
א וואָרט האָט גענומען
אן איידעלער פּרענטש:

— מיר זיינען דער מאַרכ און דער כּיָעס.
זיי—דער מעגושעם פּונ הענט...
זיי מעגן זיך טויזנט מאָל מייען
צו אנדערע הימלען געווענדט.

און מירן דעם קויעכ פּונ בוונג
דערפירן ביז ליידיקן נאר.
עס קענען ניט בויען פּלעבייער,
ווען ס'וועט ניט פּארוועלן דער האַר.

— אונדזער פּאַראָל,
אונדזער פּראָגראַם:
א ווייטער קאַראָל
פּונ יאַם ביז יאַם.

3 —

האָט זיך געשטעלט דער געלערנטער איידעם
און א באַגרינדעטע רעדע געהאלטן:
— מע טאָר ניט פּאַרשוועכן דעם גייסט פּונ די זיידעס,
און הייליק דאַרפן בלייבן דער טרוים פּונ די אלטע.

אלץ מוז פארבלייבן, אזוי ווי געווען דאָ
און ס'טאָר אונדזער לעבן ניט ווערן געמינערט.
מע טאָר ניט, אז נייע געבויטע פאבריקן
זאָלן דערשטיקן די אלטע לעגענדעס.

דעריבער, מיין פלאן: די טארפן ניט גראָבן.
די גרויסע מאסיוון פארבלייבן אין פוסטקייט.
מיין פאָלק דארפ פארבלייבן—איינ שניידער און שוסטער,
דיין פאָלק דארפ פארבלייבן—א פאָלק כלעבאָראָבן.

אלע: ווי וואט!

אלע: יעכיל!

— כייכיל...

— כייכיל...

האָט דער קרוויטש אינ דעם זיידנס סערמענגע
שטיל אָנגעהויבן אין פאָרכטיקן ציטער:
— הערט איר, דאָבראָדויע, מע מוז דאָס געדענקען—
מע האָט אונדזער בוזטקאָושטשינע צעשניטן.

איינ טייל—אהינצו, דאָס צווייטע—אהערצו
און ס'קרעכצעט דאָס לאַנד אין באַזונדערע טיילן.
מיר מוזן באהעפטן זי בענקענדע הערצער
אונטער דעם זילבערנעם אָדלער פון פוילן.

דעריבער, מיין פלאן: דער זומפ דארפ ניט סטייען,
דאָרטן, וווּ ס'האָט זיך דער גרענעצ צעפיבערט.
און ווען עס וועט פוילן אונדז קומען באפרייען,
זאָלן די זומפן זיי דינען מיט ליבע...

— זאָל לעבן די ארבעט,

וואָס שעדיקט די מי.

— כײַני...

— כײַני...

4 —

האַבן זיי צעזעצט זיב אלע אפ דער בימע
און שווייגנדיק געפראוועט א טויטן שאלעסודעס.
איינער האָט פארצויגן אן אומעטיקן ניגן,
א צווייטער האָט פארקוקט זיב ליידיק אפן הימל,
א דריטער האָט געיאָמערט עלנט אפ דער דודע.

— אי, דרדו,

— אי, דרדו,

ניטאָ קיינ לעבן און קיינ רו,

ניטאָ קיינ יאָנטעוו און קיינ רו.

מע האָט צעבראַכן אלטן פלייט

און לעצטע מעזשע אָפגעווישט,

אלע דערפעלעכ פארמישט,

און זיי פארפלאַנטערט און פארדרייט

אינ אייב קאָמוניע,

אינ אייב קאָמוניע.

אונדזער ברויט—ניט אונדזער ברויט,

ניט אונדזער פעלד, ניט אונדזער וואלד,

מע שלעפט די פויערימ מיט גוואלד

דורך קאַמוניקעס צום טויט,

אָ, דאָליא נאשא,

דאָליא נאשא.

ס'איז גוט געווען אליינ מיט זיך,

און אייגן שטוב אינמיטן הויפ,

און קומט פארנאכט, דו קלייבסט צענויפ

די פולע טשערעדעס מיט פֿיכ,

אָ, דורדו, מינע,

דורדו, מינע.

איצט שטארבט דער זאטער באלעבאָס

אפ פעטע ערדן פון ראסיי

און ס'וואלגערט זיך אפ טויטן שטרוי

דער הייליקער ייסוס-כויסטאָס,

אָ, אָטשע נאש,

אָטשע נאש.

דורדו מינע,

שפיל, דורדו,

ניטאָ קיינ לעבן און קיינ רו...

ניטאָ קיינ יאָנטעו און קיינ רו...

זיינען זיי געזעסן אלע אפ דער בימע

און שווינגנדיק געפראוועט א טויטן שאלעסודעס.

איינער האָט געיאָמערט עלנט אפ דער דודע,

דער צווייטער האָט פאוצוינגן אן אומעטיקן ניגון,

דער דריטער האָט פארקוקט זיך ליידיק אפן הימל:

— וויי צום שאבעס שוין און וויי צום זונטיק.
אלע הייליקייטן גייען אונטער.

ווען אלע טעג פון גאָט שוין ווערן גלײַכע,
וועט מען ארומפויזען איצט אפ די בײַכער...

עס ווקט זיך אָן אפ אונדז א גרויסער אומעט,
א גרויע וואָכעדיקייט נעמט ארומעט,

מיר בלײַבן נאקעטע, מיר בלײַבן הוילע.
אָ, גאָט אלמעכטיקער, אָ, שמאקויליינו.

האַבן אלע שוין פארצויגן אן אומעטיקן ניגון:

— ניגון-ניגון-ניגון-ניגון.

האקויל האָוועל—אלץ איז ליגן.

ניט קיין מאמע. ניט קיין טפילעט.
זינגט: „מארוסיא אטראוילאס!“

5 —

און ווען עס איז דער אָנמאכט דערגאנגען ביזן הימל,
האַבן זיי פארלאָזן שווינגנדיק די בימע.
זיי האָבן זיך צענומען מעשווע אין האקאָפּעס.
— דאָ איז אונדזער ענדע
און דאָדערט—אונדזער סאָפּ איז...

באלד זיינען געקומען אלע מיטאמאָל,

אָרעמע,

צעשראָקענע,

פארלאָרענע

צו-גאסט.

פידל-פלייט,

צימבל-באס,

פידל-פלייט-און פייפיאָל.

זיינען זיי געשטאנען אומעטיק-פארשעמט
און אויסגעצויגן שטיל די פאומעטענע הענט.

וואָס מע וועט זיי געבן דאָדערט, דאָס איז גוט.
פידעלע, זיי וועלן זיך באַלד שווענקען אין דיין בלוט.

יאָשקע-אפ דער פידל,

בערל-אפ דער פלייט,

שפילט זשע אויס א לידל

וועגן אייער טויט.

— געווען אמאָל קלעזמאָרימלעך

אפ כאסענעס דערפרייט,

אָרעמע, פארלאָרענע

פון „פאָליש אפ זיער קייט“.

פלעגט אַנקומען צו יידן נאָר

די סימכע צו-גאסט, —

איז יאָשקע-אפ זיער פידל

און בערל-אפן באס.

איז יאָשקע—אפ דער פידל
און בערל—אפ דער פלייט—
א ריקודל, א ניגנדל,
א האַפקעלע, א פרייד.

קלעזמאַרימלעך אפ מאַלצייטן
באמ זיסן טיש—געשמאק.
איצט שטארבן די אמאַל־צייטן,
האַפֿטשיק־טשאק.

קיינ מארשאלעק, קיינ כאסענעס,
קיינ קאַשער־טאנצ, קיינ שער.
אינ יאָרן אויסגעלאסענע
מע דארפ שוינ אונדז ניט מער.

— טאָ שפילט, קלעזמאַרימ, שפילט, קלעזמאַרימ,
סיי־ווי־סיי שוינ אלץ פארלאָרן.

— שפילט, קלעזמאַרימלעך, פאר גאָט און
פאר דער מאמען, פאר דעם זון.

גאָט, גאָט, גאָט, גאָט,
פונ הערשער און פונ פאריער,
סיגייט פאר דיר איצט א פאַקסטראָט
דער רעבעניו און מאריע.

אירע אויגן זינען בלוי,
זינע זינען שווארצע.
און ער דריקט זי פעסט אזוי
נעענטער צום הארצן.

זי—אינ רושיקייט פונ זיך,
ער—אינ קראפט פונ צעדער.
אונ עס פליעסקעט בא דער זייט
דער הייליקער סאנהעדערענ.

אויב פארגאנגענ איז די זונ
אונ ס'רוקט זיכ זיך די שקיע,
זאל זי נאך א צווייטן זונ
אינ געטלעכקייט אונ צניעט...

העכער, ברייטער, מאכט דעם קרייז
נאכאמאל א נעס קעג — — —
אונ עס שטייעג גרוי-אוי-גריו,
שמייכלענ צו אונ פליעסקעג.

העכער-העכער-העכער-הייכ,
פרייד פונ טשארלטטאָנענו
אונ אינ ווירעכדיקן רויכ
טראַגט זיכ די מאזאָנע.

פארשאַרן זינענ אירע האַר,
וויגן זיכ די לאַקן.
אונ זיי טאנצן אפ אן אָרט:
שאַקל-שאַקל-שאַקל.

ס'גייט די שיינ פונ יידיש סאַלק
מיט שענסטער פונ די פרויענ
אונ מע זינגט דאָ אפן קאַל:
האלעל-הא-לע-ל-ר-יע.

אי'נאָכ,
אי, נאָכ!
אונדזער וויי און אונדזער בראָכ
לעמיר היינט דאָ שטיילנ.

איינער גייט
שטילערהייט
און דער צווייטער—
זאלבאצווייט,
און פארלאָרן און פארדרייט
דרייט זיך שוין דער דריטער.
און דער פערטער:—האָכ! האָכ!
און דער פינפטער:—אי, נאָכ!
אונדזער וויי און אונדזער בראָכ
ביון לעצטן טויטן פאָכ,
פאָכנ אינ קאדריילנ.

פון דער סטעליע ביו די ווענט—
וויגנדיקע שווארצקייט.
סייפער-טוירעס—אפ די הענט,
צלאַמימ—אפן הארצנ...

טויב-שטומ.
קראנק-קרומ.
דרייט מען, גייט מען
רונד-ארומ.
און פארמאטערט:—האָכ, הי-האָ-אַ-כ.

און פארמאטערט:—אי, נאָ-כ-כ.
אונדזער וויי און אונדזער בראַכ:
שטויב
און אש
און טויטער מאַכ.
— אָ-כ-כ-כ —

6 —

— אומ? גראַד?
— גראַד? אומ?
— וואָס וועט מאַרגן טרעפן?
שטיל.
שטום.
מע האָט די סיר געעפנט.

ווער גייט, ווער קומט אינמיטן דער נאכט?
ווער האָט די סירן און פענצטער באוואכט?
ווער האָט צעטרייסט די נאכטיקע רון? — — —
ג. פ. און ג. פ. און ג. פ. און ג. פ. און!

— — —
ראמוזנס—אזעפס!
ענג אייך אין מיינ לאַנד!
איר גייט ארום מיט קעזישקייט אין טריט...
אין בענקשאפטן נאָכ געטלעכע איפריט,
און איך וועל אייך באַלד שטעלן צו דער וואנט,

איכ בינ אליין דער אייגענער קלייזזענ,
אונ ס'וועט מיין האנט ניט ציטערן פאר פרייד.
אונ טראכטן וועל איכ דעמלט שטילערהייט:
— קאין, קאין.

איכ גרייס זיכ איצט מיט דעם, וואָס אפּ מיין ערד
שטייט אונ וואכט א שטאַלצע ג.פ.א.ו.
— אינ יעדן בלענד פונ שארפן שווערד —
די אַפּגלאַנצן פונ קומענדיקער רו...

7 —

פרימאָרגנס אונ מענגעס. זינג. געזאנג.
מענגעס אונ פאָנעס אונ מונטערער גאנג.
שולן צעעפנט. אומ?— גראָד!
קלייטטערס צעעפנט. אומ?— גראָד.
אונ ס'הילכט שוין די שטאַט
אונטער מונטערן טראָט.

ארבעטערקעס, ארבעטער, קוטטארקעס אונ קוטטארן
גייעב נאָכ א פריילעכער אונ גאָלדענער לעווייע.
אפאָנעם, אז דער בארמענען איז קיינעם שוין ניט טייער,
ווייל קיינער טוט ניט יאָמערן אונ קיינעם טוט ניט ארן.

ווי זיינען די זאָגערקעס אונ ווי די שווארצע מיטע?
אומגעלומפערט ראנגלט זיכ א פריילעכער אָרקעסטער.
רויק, ברידער-ארבעטער, רויק, ברידער-שוועסטער,
לאָמיר נאָר ניט אופוועקן דעם בארמענען אינ שליטן.

ווער איז דאָס דער באַרמענענ? און ווער איז דאָס דער פּייגער?
זער איז דאָס געשטאַרבן דאָ? ווער? און וואָס? און וועמעס?
לאָמיר איצטער אָפּזאָגן דאָ: באַרוך דאָס עמעס.
געשטאַרבן שוין דער זונטיקריקער, שאַבעסדיקער שטייגער.

שפּאַנען פּערד פּאַרוויקלעט איבן לייכטיקע טאַלייסימ,
גייוועדיק און יאָנטעוודיק איבן פּאַרכט פּונ די פּאַפּאַנעס.
מאַכעס־מענגעס מונטערע—קאַלעאַנע נאָך קאַלעאַנע
און שלייטנס שווער באַלאָדענע מיט ברוך און... שיידיים ווייטן.

הליאָקעס ברוינע־בייכיקע, פּוואַטע טאַמאָוואַרן,
אוירינגלעך און פינגערלעך טון די „טאַבאַס־קדושנ“,
הענגלליכטער פּאַרגאַטענע מיט כּיילעו פּונ יערושע,
מיט טאַנע־באַרע, ברעטער־טאַרע, טאַרי־ראַסטאַבאַרי.

גלעקער געלע־וואָגיקע מיט אָפּגעהאַקטע צונגען,
ווי פּריידגן שווער פּאַרבּלוטיקטע, נאָך וואָס פּונ דער שכיטע.
און ס'לייגן דאָ פּאַרטוליעטע איבן שאַבעסדיקן ציטער
בעכערלעך־כאַזירימלעך נאָך ווייסינקע און יונגע.

פּונ שלייטנס טראָגט מיט וויינע־כּרויכ, מיט היימישקייט פּונ אויוון,
מיט אָפּגעניצטן לידעלע פּונ—„ראָזשינקעס מיט מאַנדלענ“...
און ס'דאַכט־עס לייגט איבן שלייטן דאָ מיט לייפּ־צוקערקאַנדלענ
א וואָלענע, קורצליכטיקע סאַרעניר־באַס־טוייווימ.

מע וועט עס אלץ אוועקפירן איבן שטרענגן קרעמאַטאַרי,
ווי ס'וואַרטן נייטערבויע נאָך און גלאַנציקע מאַשינעס.
דאַרטן וועט דער באַרמענע זיינ טיקן שוין געפּינען—
איבן האַרטע רייך פּונ טראַקטערן און רעווען פּונ מאָטאָרן.

רעדער-רייד,
רעדער-פרייד,
רעדער ריידן הארטערהייט.
דרייַונדרייַסיק טראַקטערן ריידן אפּן טראַקט,
דרייַונדרייַסיק טראַקטערן רייסן אופּ דעם טראַקט,
רייַטנ-רייַטן
פּלאַכטעסווייַז
אונ —
גיבערדיק-געשמאַק.

8 —————

היליכקע ראַכוועס. געהאַרכזאמע זונ.
טראַקטערן ריידן מיט האַרטן געברומ.
דרייַסיק דרייַ טראַקטערן. נאַכ. נאַכ.
רייַטן דעם קויעכ פּונ זעטיקן מאַכ,
רייַטן די ערד מיט אַן אייַזערנעם קאַמ.
אונ ווייכע פּאַלאַטעס, ווי כוואַליעס אינ יאַמ,
ווייכע פּאַלאַטעס—גערומ-אונ-געראַמ,
ווייכע פּאַלאַטעס—ביזן כאַפּ מיטן אויג.
אונ פּרילינג וועט קומען מיט שעפּע פּונ רויג,
מיט רויגן,
אינ זויגן
ביז גרונטן
צעמישט...
אונ סאַוירטן וועלן זייַן
אונ קאַלדוירטן וועלן זייַן
סאַציאַליסטישע.

דער טאַרפ וועט א ריס טאַג פאר טויזנטער דוירעס,
פאר הונגער, וואָס האָט אינ זשאַלייקעס געטיינעט.
ער וועט זיכ פארכליינענ אינ ערדענע וויינענ
אונ פלוצלונג א וואקס טאַג אינ גרינער העפיקירעס.

אינ זאטקייט פונ טוועס, אינ קליאַקנ פונ פרוכטנ,
וועט זיכ סטאלירנ דער זיטער שיגאַענ.
די ערד וועט דעמ קויעכ פונ אייזנ פארזוכנ
אונ לייגנ זיכ שטיל אונטער האמער פונ בויונג.

עס וועלנ דאָ מעזשעס קיינמאָל גאָר ניט גרינענ.
אונ פלויטנ אונ פליינענ איז דאָ ניט פאראנ גאָר...
עס וועלנ די טראקטערס א ראכוועט געפינענ —
הוילי! אונ הוילי! ביז אריבער די ראנדנ!...

אונ פארטאַג. אונ פארנאכט. אונטער זונ אונ לעוואָנע
ארבעט אָנ אופהער די טראקטער-קאַלאָנע.

פארטאַג—איז דער טראקטער אינ קופער געקליידט.
באטאַג—איז דער טראקטער פונ גינגאַלד געלייט.
פארנאכט—איז דער טראקטער געקאָוועט פונ שטאַל.
באנאכט ווערט דער טראקטער—אנ אויג אונ א קאַל.

באנאכט אינ דער שווערער אונ טויקער וואכטע
קרייצנ זיכ סליאדעט פונ וועלפ אונ פונ טראקטערס,
קרייצנ זיכ אויגנ פונ וועלפ אינ פונ טראקטערס...

א גרינער וואָלפ אינ בייזער פעל
מיט רויטע הונגעריקע אויגנ.

ער שטעלט זיך אָפּ באַמ ראַנד פֿון פֿעלד.
דער גוף דער דארער אויטגעצויגן.

זײַן פֿעל איז פֿיכט. זײַן פֿעל איז אַלט.
א יאָמער שטעקט אימ אינ די צײַנער...
עס ווערט שוין היִלכיקער אינ וואַלד,
אינמיטן נאכט— א וואָלפּ אַליין נאָר.

אווו זיך אומשלעפּנ? אווו?
ווען ס'האָט דער וואָלפּ קײַן פֿיצל וואַלד נײַט?
— אַווו־אווו? אַווו־אווו?
ווען פֿעלדער יאָגן זיך אונ גוואַלדעווענ?

— אַווו־אווו? אַווו־אווו? —
אונ ער פֿאַרכײַנעט זיך אינ וואַיען
בײַ גרויל, בײַ עלנט, בײַ שיגאַען,
בײַ לעצטן וואַי אונ לעצטן רוט.

א יונגער טראַקטער ווערט געפֿירט
אונ סטײַעס טראַקטערן— פֿונהיוטן.
אונ ס'הינקט דער וואָלפּ אפּ אלע פֿיר,
אונ ווייס דעם גרויל נײַט וווּ אַהינטאַן.

סטײַעס מיט טראַקטערן,
וואַטאָעס מיט טראַקטערן,
נאָכ. נאָכ.
רײַסן דעם קויעכ
פֿון זעטיקן מאַכ

זעט! ! !

פון ווארעמען, פוכקן מאסיוו
 שפארט די ברייטפלייזיקע זעט
 פונדערהייכ,
 פונדערברייט,
 פונדערטיפ.

זאנגען באלאָדענע פול מיט א קויב,
 פון אייגענער שווערקייט פארמאטערט,
 זינגען ביז וואָרצל אינ זעטקייט פארגלויבט,
 בויגן זיכ שטיל אינ גינגאָלדענעם שטויב
 און זעען אינ שלאָפ עלעוואַטערס...

אינ קרוכקע, צעוואקסענע קיילעכנ-קרויט
 סקריפעט דער ווינט מיט א זילבערנעם כרוסט.

גוטמוטיקע בולבע — אינ גאָב און אינ גוטס —
 אונטער יעטווידער קאליעווע צענדליקער טוצ.

יעדע פיצעלע ערד — אינ געבורט און אינ זריע.
 און ס'האָט דער מאסיוו זיכ פון שעפע צעשרייען...

VII

סטאלינסטאן

דער דאמפ איז געדולדיק־געטרײַ
 דער פעסטקײט פון אונדזערע הענט.
 טאָרפּ וועט דאָ ווערן סארברענט,
 אפּ ווערן געבאָרן אפּסונײַ.

ער קומט פון דעם ברוינעם באסיין
 און לייגט זיך אינ בונקערס געשמאק.
 פון דאָרט וועט דער אוראלטער שלאק
 ווערן געלייטערט און ריינ.

אינ בראנד, אינ געיאָמער פון שיין,
 אינ שרעקלעכע שרייען פון דאמפ,
 וועט די טורבינע אינ קאמפ
 טרייבן דעם ליכטיקסטן וויינ.

פינפהונדערט טויזנט די קראפט.
 (א שארבן. צוויי קנאָכן. און — „טויט“)
 און ס'זיינען די פידערס דאָ גרייט
 און ווארטן אינ אָנשטרענג פארגאפט.

אלץ איז געגרייט צום טערמין
 דערפרייען קאָלורטן און שטעט.

און ס'ווארטן מאשינ אפ מאשינ —
אזעקגיין אין גרויסן געוועט.

זינען די נערוון פארדרייט.
און קייטיק באוואקסן מיט בערד:
דער הייצער, דער אינושענער
און דער סעקרעטאר פון פארטיי.

מעסלעס נאָך מעסלעס ניט גערוט.
פארדרייט און פארפילט יעדן שרייפ.
— פארענדיקט? — פארענדיקט. און — גוט
ציטערט דאָס בלוט אונטער שליפ.

— ס'איז ארבעט פאראן נאָך? — פאראן
און יאָנטעוו — ביז איבער גענוג!
אילט איצט א צוג נאָך א צוג.
מע עפנט דעם סטאלינסטאן.

2 —

באנצע 3 יאָר האָט די בוינג געדויערט.
וויסרוסישער טרויער
אין ציגל פארמויערט —
סטאלינסטאן.

אפ סאָרפן צעפוילטע, אפ ברוינע, אפ ברינע,
אין פלינקע טורבינעס
וועט כּיעס געפינען —
סטאלינסטאן.

דורך דיקע געפֿלעכטן פֿון אָדערני־דראָטן
וועט אוראלטע בלאָטע
איצט אופגיין גערָטן —
אינ סטאלינסטאנ.

אײַלט איצט א מונטערער צוג בריגאדירן,
דורך אָפענע טירן
ער וועט אונדז דערפירן —
קײן סטאלינסטאנ.

צוזאמען מיר האלטן זיך איצטער אינ הוידענ.
פעלד. וואלד.
עס ווילט זיך איצט רײדן,
נאָר ווארעמע פריידן
שטיקן אינ האלדז.

... פראצע, דו ארבעט, דו פרייד־האַרעוואניע,
אונ כ׳האַב זיך צעהוידעט פארטראכט.
אונ פלוצלונג פארצויגן א שטילע „סטראדאניע“
אונ גליקלעך די אויגן פארמאכט...

הוידע מיך, הוידע מיך, צוג פון מיין יוגנט,
מיט רעלסן צעדולטע אינ לויפ.
כ׳בינ היינט מיט יאָנטעוּו ביז איבער באנונגט,
געמ איך זיך שטילער צונויפ — — —

... קינעלֿקעס ברענען אינ גרויען ווייטרוסלאַנד,
ליכטלעך פֿאַרכאַלעמט אונ דינ.

מיין טאטע דער וואָכעדיק־מונטערער שוסטער
ארבעט באַם קנאַקן פֿון קינ.

שמעקט מיט בעריאָזע, מיט פראצע יוכטאָווער,
קינעלקעס שפּריצן אַראָפּ...
און ט'קלייבן זיך שאַטנס, ווי טונקעלע סאָוועס,
און בויגן באַם טאַט: דעם קאַפּ...

איך וויל נישט. איך וויל ניט. מיין טאטע איז — מינער!
איך וויל עס זאָל ליכטיק אים זיין.
און פֿלוצלונג פאַרצייט ער אַ שטילע „סטראַדאַניע“,
שלאָפּ איך אַ קלייניקער אייגן...

הוידע מיך. הוידע מיך. ציטערן שויבן.
דער צוג נעמט איצט שעטעכטן אייגן.
מיין לערערן זעט איצט אין וואַרעמען גלויבן,
ווי ס'קוועלן אָן לעמפלעך מיט שייגן...

איך שטעטל, איך יענעם, פֿון יענער פּאַעמע,
וואָס איך האָב פאַרענדיקט נישט לאַנג,
האַט זי געקענט נאָר דורך נעפלען באַנעמען
דעם ווייסן עלעקטרישן צאַנק...

זי האָט נאָר אין כאַלעם געזעען די טאַרפֿן,
פֿון יאָנטעוו אזא נישט געוויסט.

און כ'האַב זיך צום אָפענעם פענצטער געוואָרפֿן:
— איך שיק דיר פֿונדאָנען אַ גרוס!

... און אפֿ די פֿרישע קאַרפּוסן און אפֿ די הייכע ווענט
אַטעמט נאָך די וואַרעמע באַניסטערונג פֿון הענט...

בריגאדעס הייסע-העפטקע אינ פרייד פון שלאָגלערייַ
האַבנ אָט די געגנט דאָ פון איינוואַמקייט באַפרייט.

זיי האָבנ דאָ געבונטעוועט מיט ציגל און מיט ליימ,
געבונטעוועט-געגרונטעוועט און מונטערקייט פארליגט.

דאָ האָבנ זיכ נאָר בושעלעס אינ ווילדקייטנ געשפייזט.
זומער — קוויטק-כליפיקייט, ווינטער — טויטער איינ.

קיינער פלעגט ניט דורכפאַרנ און קיינער פלעגט ניט גיין.
עס פלעגט נאָר די וועלפּיכעס אינ עלנטקייט פארגיינ...

אינ פארוויינטע אָזערעס האָט הימל זיכ געווייקט
און ס'האָט די זון פון ליידיקייט זיכ בלינד געמאכט אב אויג.

שטייענ איצטער קאַרפּוסנ. און אפ די פרישע ווענט
אָטעמט נאָכ די ווארעמע באגייסטערונג פון הענט...

אינדוסטריע, אינדוסטריע, דו שלעפסט נאָכ זיכ מיין לאנד...
רויקער.

עס עפנט זיכ

דער

סטאלינסטאנ.

סטאלינסטאנ,

סטאלינסטאנ,

ווער איז דאָ בא דיר פאראנז —

פון פארטיי,

פון פארייג.

און ווער ס'זאָגט אליין
זיכ געלָאָזן אין גיין,
האָט א מענטשישע קייט
אימ פֿאַרכאַפֿט און פֿאַרדרייט
און מיט אַלעמענס פֿרייד
אימ געבראַכט און דערטרָגן אהערצו.
וויקער. ס'ריידן איצט הערצער.

וויקער. וויקער.

ס'הערט זיכ:

— אַל-לָאָ!

— אַל-לָאָ!

— אַל-לָאָ!

— אין דערָאָ דערהויבענער שאָ

הייבט אָן די געגנט צו לעבן!

— וויטעבסק!

— און אַרשע!

— דובראָוונע!

— און שקלָאָוו!

— זאהאַריע!

— זאַפֿאָליע!

— קאַפּאָליע!

— דערפֿלעכ פֿאַרנורעט אין שטרייענעם שלאָפֿ,

— שטעטלעכ—אַפֿ טאַרעווע קוליעס,

— גרייט זיכ!

עס רוקט זיכ

די העכסטע

מינוט.

הייס וועט א שטראָם טאָגן עלעקטרישע בלוט,

הייס וועט א שטראָם טאָגן מיט כּלעס און מוט,

גרייט זיכ!

--- מע גרייט זיכ!

--- אונ ---

ס'פלאצט די מינוט...

אונ וויטעבסק צו מאַסקווע:

--- ויוואט-קילאָוואט!

אונ מאַסקווע צו וויטעבסק:

--- ויוואט-קילאָוואט!

וויטעבסק צו אָרשע:

--- דו הערסט, בריגאדיר?

אָרשע צו וויטעבסק:

--- איכ הער, בריגאדיר!

אונ שטעטל, אונ דערפל:

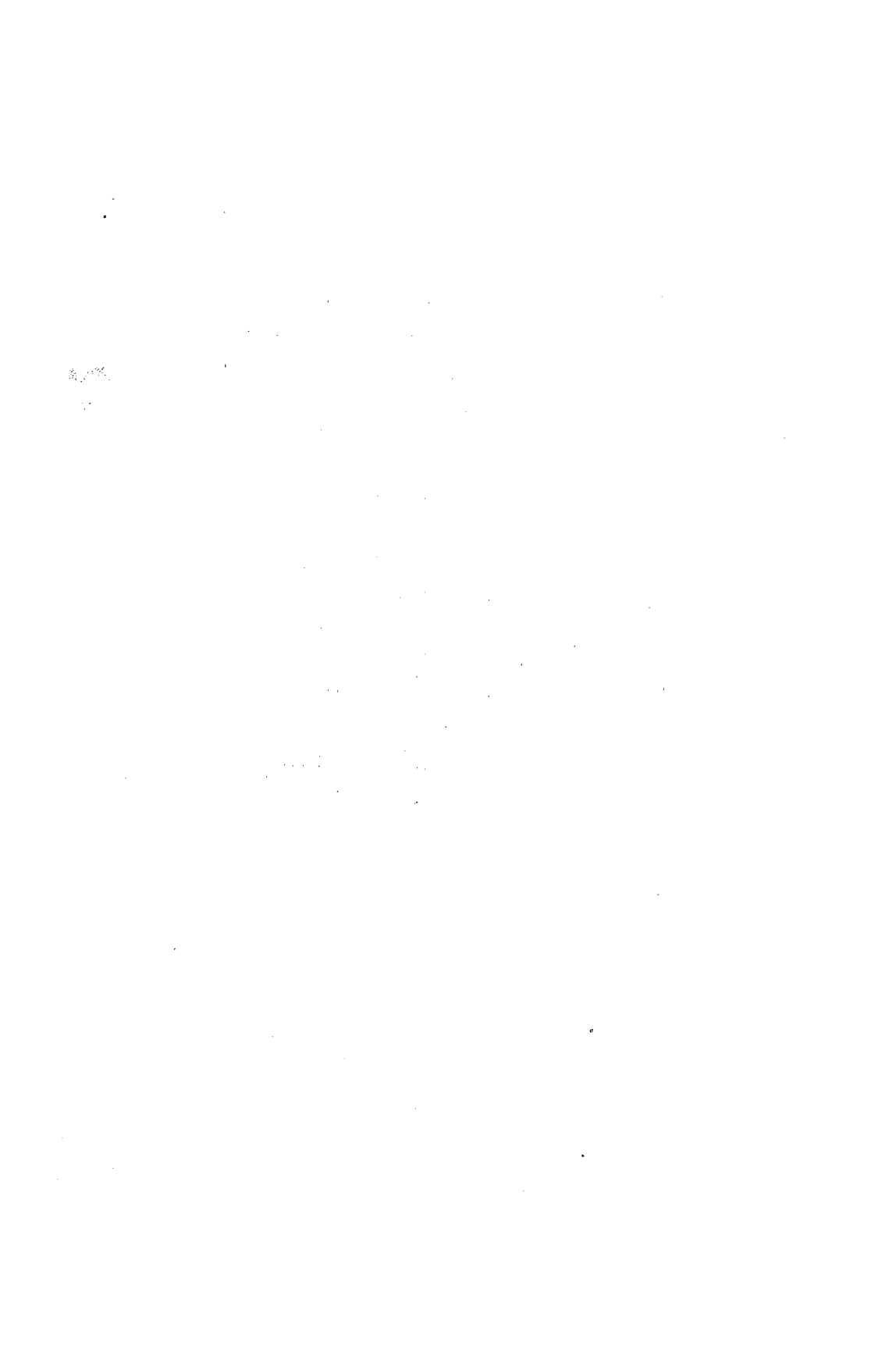
--- עס ליכטט שוינ בא מיר!

--- דו הערסט, בריגאדיר?

--- עס ליכטט שוינ בא מיר.

אונ אלע צוואמענ:

--- דעם פינפיאָר אינ פיר!

טאַרפ, דער פארמורזעטער, שטומער פלעביי,
דער ברוינער, אָנהענטיקער ניכנע.
ער האָט זיך געוואַלגערט אין האַרבסטן, אין שניי,
אין ווינטע, פארוויגועטע וויכערס...

גאַלדענע וויאַרטטן מיט אייביקער זון
האַבן אין אימ זיך פארקליבן.
און ער האָט אליינ ניט געוואוסט גאַר דערפונ,
דער שטומער, אָנהענטיקער גיבער.

א גרויסער פארוואַרלאָזן—באמ רוסישן טראַקט,
בא דערפער און שטעטלעך־לישייעס.
אצינד גייט ער אום אין מאשינעס־קאַנטאַקט,
אין ווייכע וואַלפראַמאַווע פניערנ...

איצט לויכט זײַן געזאנג אפן העלסטן עקראַן,
זײַן קויעכ—אין יעדן קאַנווייער.
און ס'צײט זיך א לײכטיקער שנור איבער ראנד,
א גאַלדענער שנור איבער אונדזערע ווייענ...

עס האָבן קאַלורײטן דעם קויעכ דערפילט,
צעעפנט זיך טיפ און צעווארעמט.

עס גייט אופ באגליטערט דאָס לעבן און שפּילט
אפ אונדזערע טעג-טראַדייאַרס...

איין ליכט-מאגיסטראַל איבער גאַנצענעם לאַנד,
איבער גאַנצער סאַוועטן-פלאַנעטע.
און ס'שווינג פאַרשעמטע אפּ יענער זייט יאמ
די שטולן פון סאַקאַוואַנצעטי...

ניין, ניט קיין שטרעם אינ דעם שטרעם איז פאַרלייגט,
ניין, ניט קיין שאַ טון פאַרניכטונג...
עס גייט איצט מיין לאַנד, מיט אַן אָפּענער אויג,
איבער לעצטן באַריער —
צו געשיכטע.

איין גליק-מאגיסטראַל. איין וואַרעמער פּולס
פון פּאַליוס ביז פּאַליוס עס דיזלט.
לענין:

ראַטנמאַכט פּליוס
עלעקטראַפּיקאַציע,
הייסט —

ק אַ מ ר נ י ז מ.